

194.

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС " бр. 129/07 и 83/14- др.закон, 101/16- др.закон и 47/18) и члана 37. Статута Општине Лапово („Службени гласник Општине Лапово“, бр. 2/19), Скупштина Општине Лапово, на седници одржаној дана 29.11.2019. године, донела је

О Д Л У К У
О УСВАЈАЊУ СТРАТЕГИЈЕ РАЗВОЈА КУЛТУРЕ ОПШТИНЕ ЛАПОВО
ЗА ПЕРИОД ОД 2020. ДО 2025. ГОДИНЕ

Члан 1.

Усваја се Стратегија развоја културе општине Лапово за период од 2020. до 2025. године.

Члан 2.

Текст Стратегије развоја културе општине Лапово за период од 2020. до 2025. године чини саставни део ове Одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику општине Лапово“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ЛАПОВО
Број:020-242/19-I-04

ПРЕДСЕДНИК

Небојша Милетић, ср.

195.

ОПШТИНА ЛАПОВО



**СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
КУЛТУРЕ 2020-2025**

Септембар, 2019, Лапово

САДРЖАЈ

Општи подаци	4
УВОД	5
1.КУЛТУРА И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ	6
2.ПРАВНИ ОКВИР	7
2.1.Међународни документи	10
2.2.Национални документи	10
3.СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2017-2027	11
4. КУЛТУРНА ПОЛИТИКА ЕУ	15
5.ИНСТИТУЦИЈЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ	20
6.РЕПУБЛИЧКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ	21
7.ФОНДОВИ ЗА ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ РАЗВОЈУ КУЛТУРЕ	24
8. АНАЛИЗА СТАЊА ОПШТИНЕ ЛАПОВО	25
8.1.Историја Лапова	25
8.2.Демографија	26
8.3.Полна структура становништва	27
8.4.Старосна структура становништва	28
8.5.Однос урбаног и руралног становништва	29
8.6.Инфраструктура	30
8.7.Водоснабдевање и канализација	31
8.8.Одвођење отпадних вода	32
8.9.Регулација водотокова	32
8.10.Управљање отпадом	33
8.11.Телекомуникације	33
8.12.Термоенергетска инфраструктура	33
9.КУЛТУРА ЛАПОВО	34
9.1.КТЦ „Стефан Немања“	35
9.2. Општинска библиотека “Слово”	36

9.3.Основна школа „Светозар Марковић“	37
9.4. Средња школа Лапово	38
9.5.Храм Свете Параскеве у Лапову	39
9.6. “Наша младост” Лапово	40
9.7.Учешће грађана и грађанки у културном животу	41
10.ПРОБЛЕМИ И ИЗАЗОВИ НА КОЈЕ ОДГОВАРА СТРАТЕГИЈА	44
11. МЕТОДОЛОГИЈА	45
12.ПРИНЦИПИ СТРАТЕГИЈЕ	46
13.ЗАДАЦИ СТРАТЕГИЈЕ	47
14.СВОТ АНАЛИЗА	47
15.МИСИЈА	51
16.ВИЗИЈА	51
17.ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ	51
18.СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЦИЉЕВИ У ОБЛАСТИ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА	52
19. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	56

Општи подаци

Општина:	Лапово
Адреса:	Његошева 18, 34220 Лапово, Република Србија
Број телефона - централа:	+381 34 853 159
Број факса - централа:	+381 34 853 105
ПИБ:	101888526
Матични број:	7713754
Е-mail:	office@lapovo.rs
Интернет адреса:	www.lapovo.rs
Врста документа:	Стратегија развоја културе Општине Лапово
Време израде документа:	2019
Површина општине:	55 km ²
Становништво:	7143
Регистарска ознака:	КГ
Регион:	Шумадија и западна Србија
Округ:	Шумадија

УВОД

Култура представља центар развоја људског друштва и људске цивилизације. Она омогућује људима да сањају и да се надају, стимулишићи наша чула и нудећи нам нов начин посматрања стварности. Култура окупља људе и подстиче на дијалог, на начин који уједињује, а који не подстиче поделу. Културу треба посматрати као скуп духовних и материјалних особина које карактеришу друштво, друштвену групу и/или једну локалну заједницу.

Култура је много шири појам од елитистичке уметности, јер она поред уметности обухвата начин живота, систем вредности, традицију и веровања. Култура представља одређени начин мишљења и дефинише наш начин живота.

У данашњој Европи културна размена је изузетно жива. Слобода кретања су у великој мери олакшала културну размену и прекогранични дијалог. Културне активности, као и културна тражња се шире, без обзира на државне границе. Све ово је појачало нашу радозналост и способност за културном разменом, те самим тим допринело разноликости наших друштава. Култура је важан сегмент развојне политике општине Лапово, а квалитет културног живота и догађаја је битан мотив за успешне, пословне људе, да остану да живе и раде у нашој средини.

Израда Стратегије развоја културе године представља кључни плански документ општине у области културе, а треба јасно да дефинише правце и циљеве развоја, као и активности које треба да допринесу унапређењу културне понуде и развој културне тражње на локалном нивоу, уз константу сарадњу са свим партнерима из региона.

1. „Култура настаје из мешања, интеракције, конфронтације, док у изолацији цивилизације нестају“. „Any culture is born in mixing, in interaction, in confrontation. Conversely, it is in isolation that civilization dies.“, Октавио Паз

2. „Уметност може да обликује личности младих тако да буду отворених видика, да им усади поштовање према другима и жељу за миром“. „It is art that can structure the personalities of young people with a view to open their minds, to instil the respect of others and the desire of peace.“, Јехуди Мењухин

Парафразирано мишљење Андре Малроа (André Malraux), на најједноставнији и зато врло разумљив начин о култури каже како мозак и интелигенција, ма како значили највиши облик те врсте баш код човека, нису ти по којима коначно разликујемо квалитет звани човек од осталог квалитета. Он каже да је култура та којом се човек дефинитивно одвојио и настао. Култура је настанак и нарастање свег богатства око, и са човеком, а најважније, самог човека. Култура је процес. Она је целовита еволуција од необрађеног камена, дрвета или кости којима рани човек погађа оне који су од њега бржи, од ватре, од прве изнуђене норме којом искорачује из односа промискуитета и дивљаштва, од тотема и анимизама, од палеолитске уметности у Алтамири, примитивног човека, од облутка и облице, ка точку, ка уређенијим друштвеним, па државним и политичким односима, ка монотеистичким религијама, ка уметности 21. века, ка софистицираним знањима и

направама које препознајемо у аутомобилима, авионима, ракетама, компјутерима, нуклеарним постројењима, нано технологијама, генетском инжењерингу и информативним технологијама, нас најновијих људи, њене најмлађе а законите деце са новом, фантастичном могућношћу.

3. „Градови и локалне заједнице јесу привилеговани простори културног стваралаштва које се стално развија и пружа природно окружење креативној различитости, простори у којима плодни сусрети свега онога што је у њима различито и другачије (порекла, визије, старосна доба, полови, етничке групе и друштвене класе) омогућавају пун развој човека.

Дијалог између идентитета и диверзитета, појединца и групе јесте средство од животне важности, које гарантује како планетарно културно држављанство, тако и опстанак језичких различитости и развој култура“ (Агенда 21 за културу Уједињених градова и локалних управа света, Принципи, тачка 7).

1. КУЛТУРА И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ

Култура чини само средиште друштва, неопходан је елемент за очување демократије, пружа осећај припадности и дељења заједничког добра. Осим тога, гради идентитет и вредности које оснажују социјалне везе, гради богатство и идеје које доприносе економском напретку и иновацијама, као и очувању наслеђа које ће бити предато наредним генерацијама.

Култура појединцима и друштву омогућава боље сагледавање и разумевање окружења, што је нарочито важно да би се пребродили кризни периоди. Из тог разлога је важно да сви актери који су активни у области културе сарађују, како би се култура нашла у средишту јавних политика, како би могла да се унапређује и даје свој допринос, између осталог, и прожимањем са свим осталим политикама. Задатак није нимало лак, будући да је потребно трансформисати културу, која у оквиру јавних политика тренутно има маргиналну улогу, у концепт који ће, заједно са осталим секторима, бити централни елемент стратегије развоја.

Да би се постигао овај циљ, култура би требало да се посматра и кроз своју улогу и допринос развоју друштва, али и кроз потенцијални допринос културе развоју локалне економије. Потребно је да се креативном и сектору културе омогући амбијент погодан за развој.

Изазов за актере у сектору културе је стога двоструки: с једне стране, потребно је залагати се за улогу културе користећи све расположиве инструменте јавне политике. С друге стране, потребно је у потпуности искористити све могућности за унапређење сектора, имајући у виду да су генерално, издвајања за овај сектор мала, односно створити могућности да локални актери у области културе сами генеришу средства. Тиме се не мисли да култура треба да буде виђена искључиво кроз призму економских бенефита, већ као сектор који има потенцијал да у неким сегментима буде самоодржив у финансијском смислу, као и да потенцијално обезбеди радна места и spill-over ефекат на друге секторе.

Потребно је, дакле, пронаћи баланс између ова два сегмента који одговара стању сектора културе на посматраном подручју и планираним правцима развоја.

Што се првог сегмента третирања културе тиче, недавно се почело са посматрањем и анализирањем доприноса културе локалном и развоју уопште. Узрок, између осталог, би могла бити и чињеница да је дефиниција културе комплексна и да се током година њен опсег мењао, од елитистичког виђења, преко предуслова демократије до елемента основних људских права. Ипак, чињеница да је културна димензија неопходна у креирању развојних политика, постала је широко прихваћена.

Слика 1. Повезаност културе и других елемената друштвеног живота



2. ПРАВНИ ОКВИР

Постојање адекватног правног и стратешког оквира представља кључни фактор за адекватно управљање и унапређивање сектора културе и културне делатности.

Осим анализе постојећег стања културне делатности и стваралаштва у Србији, од нове стратегије се очекује да одреди основне поставке, стратешке правце и инструменте за остваривање културног развоја, приоритет и циљеве у погледу заштите културне баштине, промовисања културног стваралаштва и продукције, рада установа културе и других субјеката активних у овој области и међуресорне сарадње

Табела 1. Приказ најважнијих правних аката у области културе

<p>Ø Устав Републике Србије (Службени гласник РС, бр. 83/06)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Члан 190. тачка 4. Устава наводи да се општина, преко својих органа у складу са законом стара о задовољавању потреба грађана у области просвете, културе, здравствене и социјалне заштите, дечје заштите, спорта и физичке културе.
<p>Ø Закон о локалној самоуправи (Службени гласник РС, бр. 129/07 и 83/14)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Чланом 20. су дефинисане надлежности јединице локалне самоуправе: • доноси програме развоја; • оснива установе и организације у области основног образовања, културе, примарне здравствене заштите, физичке културе, спорта, дечје заштите и туризма, прати и обезбеђује њихово функционисање; • организује вршење послова у вези са заштитом културних добара од значаја за општину, подстиче развој културног и уметничког стваралаштва, обезбеђује средства за финансирање и суфинансирање програма и пројеката у области културе од значаја за општину, и ствара услове за рад музеја и библиотека и других установа културе чији је оснивач; • стара се о јавном информисању од локалног значаја и обезбеђује услове за јавно информисање на српском језику и језику националних мањина који се користе на територији општине, оснива телевизијске и радио-станице ради извештавања на језику националних мањина који је у општини у службеној употреби, као и ради извештавања на језику националних мањина који није у службеној употреби, када такво извештавање представља достигнути ниво мањинских права.

<p>Ø Закон о култури ("Службени гласник РС", бр. 72/2009)</p>	<ul style="list-style-type: none"> · Члан 4., став 2: "Јединица локалне самоуправе стара се о задовољавању потреба грађана у култури на својој територији и уређује поједина питања од интереса за своје грађане, као и начин њиховог остваривања, у оквиру права и обавеза утврђених Уставом и законом." · Члан 5. дефинише улогу Националних савета националних мањина: "Национални савети националних мањина старају се о спровођењу културне политике националне мањине и, у складу са законом, учествују у процесу одлучивања или сами одлучују о појединим питањима везаним за своју културу, оснивају установе културе и друга правна лица у култури." · Чланом 7. дефинише се обавеза локалних самоуправа да донесу локалне планове развоја културе и обезбеде средства за остваривање предвиђених циљева, не дајући, притом, никакве ближе одреднице: "Јединица локалне самоуправе, у циљу старања о задовољавању потреба грађана у култури на својој територији, доноси план развоја културе у складу са законом и Стратегијом, а за који се средства за финансирање обезбеђују у буџету јединице локалне самоуправе."
---	---

Осим кривног Закона о култури, којим држава брине о остваривању општих интереса у култури и спровођењу културних политика као скупа циљева и мера за промовисање развоја културе заснованих на принципима утврђеним законом, укључујући принцип поштовања културних и демократских вредности европске и националне традиције и различитости културног израза, на уређење сектора културе у Републици Србији утичу и документи као што су

- Универзална декларација о културној разноликости (УНЕСКО, 2001),
- Конвенција о заштити и промоцији разноврстности културних израза (УНЕСКО, Париз, 2005),
- Европска конвенција о заштити археолошког наслеђа (Валета, 1992),
- Оквирна конвенција Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво (Фаро, 2005) и сл.

Приликом израде овог стратешког документа водило се рачуна о поштовању свих међународних, националних и општинских докумената који омогућавају спровођење Стратегије и унапређују културни развој општине Лапово.

2.1. Међународни документи

У међународној документацији истаћемо:

- Универзална декларација о људским правима (Париз, 1948.)
- Европска конвенција о култури (Париз, 1954.) (Службени лист СФРЈ – Међународни уговори 4/91)
- Конвенција о заштити европског архитектонског блага (Гранада, 1985) (Службени лист СФРЈ – Међународни уговори 4/91)
- Европска конвенција о заштити археолошке баштине (Лондон, 1969) (Службени лист СФРЈ – Међународни уговори 9/90)
- Оквирна конвенција Савета Европе о вредности културног наслеђа за друштво (Фаро, 2005.) (Службени гласник РС – Међународни уговори 1/2010)
- Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа (Париз, 2003.) (Службени гласник РС – Међународни уговори 1/2010)
- Конвенција о заштити и унапређењу разноликости културних израза (Париз, 2005.) (Службени гласник РС – Међународни уговори 42/09)
- Европска конвенција о заштити аудиовизуелног наслеђа (Стразбур, 2001.) (Службени гласник РС – Међународни уговори 17/2014)

2.2. Национални документи

У националним оквирима издвајамо следеће документе:

- Закон о култури (Службени гласник РС – 72/2009)
- Закон о културним добрима (Службени гласник РС – 71/94, 52/11-др. закон, 52/11- др. закон, 99/11-др. закон)
- Закон о библиотечко – информационој делатности (Службени гласник РС – 52/2011)
- Закон о старој, реткој библиотечној грађи (Службени гласник РС – 52/2011)
- Закон о самосталном обављању уметничке или друге делатности у области културе (Службени гласник РС – 39/93 и 42/98)
- Закон о кинематографији (Службени гласник РС – 99/2011 и 02/2012)

- Закон о заштити права и слобода националних мањина (Службени гласник РС – 72/2009 и 97/2913 – одлука УС)
- Закон о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС – 72/2009, 52/2011, 55/2013, 35/2015 и 68/2015)
- Закон о забрани дискриминације (Службени гласник РС –22/2009)
- Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године (Службени гласник РС – 17/2012)
- Стратегија развоја туризма Републике Србије (Службени гласник РС –91/2006)
- Закон о издавању публикација („Службени гласник РС”, бр. 37/91, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 135/04 и 101/05- др. закон),
- Закон о обавезном примерку публикација („Службени гласник РС”, број 52/11)
- Закон о задужбинама и фондацијама („Службени гласник РС”, бр. 88/2010 и 99/2011 - др. закон),
- Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, бр. 72/2009, 20/2014 – одлука УС и 55/2014).

3. СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 2017-2027

Стратегија развоја културе Републике Србије садржи одређења државе и дефинише стратешке приоритете и правце развоја културе у Србији од 2017. до 2027. године.

Стратегијом се поље културе утврђује као једна од кључних димензија одрживог развоја Србије. То значи да је основни стратешки циљ допринос развоју друштва у Србији, културном животу њених грађана и евроинтеграцијама и то заштитом, изучавањем и представљањем културног наслеђа и подстицањем уметничког стваралаштва. Стратегијом се реагује на кључне потребе система културе, друштва у целини и културне дипломатије и међународних односа.

Стратегија развоја културе у Србији настоји да уважи, вреднује, очува и развије све оно што је, као жива и продуктивна традиција, свака епоха и културно-цивилизацијска формација трајно приложила целини културе грађана Србије и Срба на ширем културном простору.

Димензије српске културе које препознајемо и негујемо:

– *Словенска*: ова димензија укључује не само давну културну историју – старословенско језичко заједништво или црквенословенско раздобље наше књижевности, већ и новију историју коју одликују јужнословенска културна прожимања, као и данашње везе српске културе са другим, суседним и удаљенијим, словенским културама, као и њихове узајамне утицаје;

Византијска: вредности нашег средњовековног градитељства, сликарства, књижевности и филозофије, са Светим Савом као средишњом националном фигуром, али и вертикала која нас спаја с античким и средњовековним културним наслеђем источног Медитерана, а онда и с нововековном рецепцијом тог наслеђа у земљама савременог Источног хришћанства

– *Старобалканска*: ову димензију чини фолклорно, музичко, градитељско, језичко, па и кулинарско, наслеђе заједничко народима Балканског полуострва, специфична димензија културе, цивилизације и менталитета, коју препознајемо у делима Борисава Станковића или Иве Андрића, а која нам је умногоме заједничка с културом суседних народа на југоистоку Европе што укључује и значајну оријентално-исламску компоненту;

– *Херојска*: то је димензија Косовског завета, која духовно претпоставља материјалном и која обезбеђује самоочување друштва пред егзистенцијалним и идентитетским изазовима, не само наша средњовековна витешка култура већ и култура наших предака, сељака ратника, и оних у Првом српском устанку, и оних у Првом светском рату, од оних који су савладали османлијску окупацију до оних који су учествовали у антифашистичкој борби, пружали отпор нацистичкој окупацији и касније бранили слободу и друге вредности свога и општег наслеђа;

– *Просвећено-европска*: ова димензија почива на нововековним културним идеалима Западне и Средње Европе које прихвата српска култура, на идеалима рационалности, модерности и просвећености. Ова димензија српске културе наглашава слободу личности и стваралаштва, слави креативност, иновацију, експеримент, али која жели да негује и толеранцију према непознатом и другачијем;

– *Демократска*: то је димензија културе која је народни језик узела за књижевни, идеја да култура не сме да припада само елитама, да је култура која не прожима друштво осуђена на одумирање, да живу културу не чине институције у којима се престоничка елита самозабавља, већ установе које подстичу и препознају уметничке подухвате људи из свих сегмената друштва и који културу настоје да учине свакодневицом читаве заједнице;

– *Контактна*, или димензија отворености: српска култура свој европски контекст показује и у оквиру процеса европских интеграција, при чему, у тежњи за равноправним и видљивим учешћем у европској породици народа, прилаже специфичности сопственог културног доприноса, традицијског и савременог, инсистира на тачкама повезивања с културама ужег региона и осталих држава Европе. Ради постизања речених циљева, и у области културе значајну потпору Србија очекује од европских установа, а сама чини знатне напоре да се унапреде сви видови културне сарадње и прожимања.

Негујући наведене димензије српске културе, на најбољи начин чувамо и негујемо културни идентитет, те одржавамо осетљиву равнотежу између отворености националне културе и заштите од утапања у масовну културу глобалистичког конзумеризма. Српска култура је вековима примала утицаје из разних праваца, а повремено била у прилици да сама зрачи утицајима. Отвореност за културне утицаје битан је елемент виталности друштва, али овај принцип не сме да угрози темељно опредељење за развој и напредак националне културе, већ мора да донесе широк увид, узор и охрабрење за напредак, свест о повезаности са достигнућима других народа и мотив да се култури пружи амбијент за њен пуни замах.

Упркос видљивим ефектима процеса глобализације, национална култура треба да остане чврст ослонац заједници да у њој тражи и проналази исходиште за даљи развој и обнову.

Културна политика мора се кретати на подједнаком одстојању између изазова културног етноцентризма, с једне стране, и опасности процеса акултурације, с друге стране. Свака национална култура почива на јасној представи о сопственом идентитету, али и на могућностима ширења и отварања њених развојних перспектива и њене провере на међународном, мултикултурном и транскултурном пољу.

Основни круг идентитетских феномена чине: језик и књижевност, свест о историји и религијској припадности, обичајима, начину живота, особеним облицима духовноисторијског сазнања, менталитетски обрасци, те свеколика представа народа о самој себи. Културни значај друштвених и хуманистичких наука, које проучавају ове појаве, веома је велик, па би развоју тих наука требало посветити примерену пажњу.

Сувише дуго из идеолошких разлога ометано, изучавање и ширење научно утемељених сазнања о геноциду над српским народом током читавог 20. века остаје задатак не само историјских наука него и чинилаца који утичу на изградњу идентитета и веродостојне културе сећања, не запостављајући ни чињенице које не иду српском народу у прилог.

Република Србија свој савремени идентитет третира као кохезивни и инклузивни фактор друштва, и огледа се у заједничком наслеђу свих грађана Србије и интеркултурном дијалогу на свим нивоима. Савремена култура Републике Србије базира се на култури сећања и разумевања, на активном доприносу развоју регионалног и европског културног простора, као и на интернационализацији као фактору општег развоја, позиционирања и увећања угледа у међународном контексту.

Наша земља има довољно разлога да се својом културом поноси, али и да, без нарцизма или комплекса инфериорности, буде отворена за најбоље из других култура. Културни раст нашег народа у 19. и нарочито 20. веку, у већини уметничких области и код пробраног низа изузетних ауторских појединаца у књижевности, музичкој и ликовној уметности, градитељству, сценским уметностима и филму, говори у прилог потреби за продуктивним дијалогом између националних и интернационалних подстицаја у стваралачким праксама. Управо тако засновани уметнички подухвати дали су најпунији израз овдашњих уметничких могућности и одјекнули у другим културним срединама.

На овој генерацији културних и јавних посленика јесте да допринесу превладавању непродуктивних сукоба међу сучељеним културним елитама, како би укупни амбијент учинили прихватљивијим и предали га новој генерацији у бољем стању. За то су потребни јасна стратегија, примењив правни оквир, снажна институционална мрежа и одлучно опредељење да је, поред неопходне економске стабилности и финансијског просперитета државе и нације, управо култура подручје које омогућава трајање и опстанак.

Стратегијом развоја културе Републике Србије дефинисана су три приоритета:

1. **Развој кадрова:**

- целоживотно учење,
- едукација и развој нових знања и вештина,
- мобилност,
- развој нових професија у култури а посебно оних који се односе на развој публице, међународну сарадњу, нове технологије и дигитализацију у култури,
- развој тржишта и креативних индустрија,
- одговорна кадровска политика и запошљавање у култури,
- нове праксе и иновације

2. **Развој инфраструктуре:**

- изградња нових и реконструкција постојећих објеката,
- савремен изглед и дизајн објеката,
- техничка опремљеност,
- информационо-комуникациона инфраструктура,
- инфраструктурни ресурси за потребе дигитализације,
- побољшање услова заштите културне баштине,
- нови простори и укључивање некоришћених објеката у систем културе,
- оснивање нових установа културе.

3. **Европске интеграције и међународна сарадња:**

- учешће у програмима ЕУ,
- међународни професионални стандарди,
- европске вредности,
- финансијска подршка,
- развој заједничког регионалног и европског културног простора;
- стварање предуслова за развој регионалног тржишта,
- углед и боље позиционирање Србије,
- интернационализација,
- развој капацитета установа и организација,
- партнерска сарадња,
- отвореност и виталност.

Поред ових приоритета, у трећем делу Стратегије развоја културе Републике Србије од 2017. до 2027. године дефинисано је седам приоритетних подручја, посвећених следећим општим циљевима:

1. Развој институционалних оквира у културном систему
2. Одговорна кадровска и управљачка политика
3. Равноправно учешће свих грађана у културном животу
4. Развој културних потреба
5. Култура међусобног разумевања

6. Неговање српског језика и ћирилице
7. Повезивање српског културног простора.

4. КУЛТУРНА ПОЛИТИКА ЕУ

Културна политика ЕУ је осмишљена тако да очува и унапреди дијалог између различитих култура. ЕУ активно промовише ове вредности путем својих програма у области културе. Културна политика промовише разноликост и интеркултурни дијалог и стога ЕУ подстиче прекограничну размену искустава на пољу културе. На пример, уметници могу слободно да се крећу по континенту, а уметничка дела могу лако да се деле са другим државама.

Лисабонски уговор, који је ступио на снагу 2009. године, обавезује ЕУ да у свим активностима узима у обзир културу како би се поспешило поштовање међу културама и промовисала разноликост. Култура је кључна компонента у међународним односима Европе. ЕУ је посвећена томе да културне нијансе интегрише у односе Европе са партнерским државама и регионима. То се чини у нади да ће ЕУ тако постати камен темељац нове културне заједнице, обогачене широким спектром различитих националних утицаја.

ЕУ окупља професионалне и невладине организације, културне институције, европске мреже и фондације из културног сектора ради разматрања важних питања и сарадње с институцијама ЕУ и државама чланицама како би се подржало креирање нових политика.

Европска унија спроводи експлицитну и имплицитну културну политику. Експлицитна културна политика је она која је настала унутар и од стране културног сектора. Тако су настали програми као што су:

- Европска престоница културе,
- Европски оркестри
- Програм "Culture 2000" и "Culture 2007"
- CULTURE (2000-2006 / 2007-2013)
- CREATIVE CULTURE (2014-).

Табела 2. Приоритети и циљеви у области културе од европског до локалног нивоа

<ul style="list-style-type: none"> · Стратегија Европа 2020 	<ul style="list-style-type: none"> · Документ којим је Европска унија дефинисала приоритете и правце развоја је стратегија Европа 2020. Култура није експлицитно поменута у овом документу, међутим неоспорно је да је она један од чинилаца паметног раста и економије базиране на знању, којима Европска унија тежи, будући да особе које се баве културом, могу да допринесу иновацијама, не само у области културе, него и у области истраживања и образовања. Осим тога, активности у области културе доприносе и социјалној кохезији односно “инклузивном развоју”, једном од приоритета у оквиру стратегије Европа 2020. · Имајући у виду ове чињенице, Савет Европске уније је усвојио закључке о доприносу културе имплементацији стратегије Европа 2024. У документу се наглашава значај културе и креативног сектора за остваривање циљева стратегије Европа 2020 и то: <ol style="list-style-type: none"> 1. Допринос културе паметном развоју - сектор културе и креативне индустрије су главни извор потенцијала за запошљавање. Такође су покретач креативности и нетехнолошких иновација у свим гранама привреде, производећи висококвалитетне и конкурентне услуге и робу. На крају, кроз одговарајуће везе са образовањем, култура може ефикасно да допринесе обуци прилагодљиве радне снаге, чиме допуњује економске перформансе. 2. Допринос културе одрживом развоју - кроз подстицање мобилности и коришћење најсавременијих одрживих технологија, укључујући дигитализацију која омогућава online доступност културних садржаја. Уметници и културни сектор у целини могу играти кључну улогу у промени ставова људи у односу на животну средину. 3. Допринос културе инклузивном развоју - кроз промовисање интеркултуралног дијалога уз пуно уважавање културних разноликости. Активности и
---	--

	<p>програми у области културе могу да ојачају социјалну кохезију и развој заједница, као и да омогуће појединцима или заједницама да се потпуно ангажују у друштвеном, културном и економском животу.</p>
<p>Ø Европска агенда за културу у глобализованом свету Европске комисије (мај 2007)</p>	<p>У документу су наведена три основна циља који чине културну стратегију за европске институције, државе чланице и културни и креативни сектор:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. промовисање културне разноликости и међукултуралног дијалога, 2. промовисање културе као катализатора креативности у оквиру Лисабонске стратегије, 3. промовисање културе као виталног елемента у међународним односима Уније. <p>У претходном периоду област културе није била у фокусу интересовања Европске уније, међутим уметност, заштита културног наслеђа и креативне индустрије су се избориле за своје место захваљујући томе што остварују све значајнију улогу у подстицању економског развоја, социјалне и културне кохезије и дијалога између култура</p>
<p>Ø Радни програм за област културе 2015-2018</p>	<p>У складу са оквиром политика Европске уније у области културе и закључцима Савета, у децембру 2014. године су министри културе земаља чланица Европске уније усвојили Радни програм за област културе 2015-2018. Њиме се дефинишу четири основне приоритетне области европске сарадње у култури у наредном периоду које су допуњене са 20 конкретних активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • доступна и инклузивна култура, • културно наслеђе, • културни и креативни сектор: креативна економија и иновације, • промовисање културне разноликости, културе у спољним односима Европске уније и мобилност
<p>Програм Креативна Европа</p>	<p>Значај који култура заузима у новијој политици Европске уније потврђује, између осталог и усвајање</p>

	<p>програма Креативна Европа који је почео да се реализује 2014. године и трајаће до 2020., а који располаже укупим буџетом од 1,46 милијарди евра за подршку креативном и сектору културе.</p>
<p>Ø Агенда 21 за културу Уједињених градова и локалних самоуправа</p>	<p>Агенда 21 за културу Уједињених градова и локалних самоуправа, усвојена 2004. године, сматра се “првим документом са глобалном мисијом који заговара успостављање темеља за активности градова и локалних самоуправа у области развоја културе”.</p> <p>Овај инструмент је настао из заједничке иницијативе локалних институција да уведу политику која се бави локалним стратегијама у области културе, културним правима и дужностима, као и проценом културног утицаја.</p> <p>Преко 300 градова се придружило Агенди 21 за културу. Сам документ садржи 67 чланова који се односе на питања односа културе и људских права; управљања; одрживости, и социјалне инклузије.</p>
<p>Ø Стратегија ЕУ за Дунавски регион</p>	<p>На развој културе се односи први стуб Повезивање Дунавског региона у оквиру приоритета 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Промовисање културе и туризма, контакта између људи. Акционим планом је предвиђено више активности које се односе на културу: · коришћење културне разноликости као предности Дунавског региона; · унапређење сарадње и контакта међу људима различитог порекла, подстицање креативности и обезбеђивање покретачке снаге за културне иновације и економски развој на основу наслеђа, традиције и туризма
<p>Ø Национални приоритети за међународну помоћ (НАД) за период 2014-2017. године са пројекцијама до 2020. године</p>	<p>За хоризонталну област као што је култура од значаја су следеће теме и под-области:</p> <ul style="list-style-type: none"> - савремена уметност и култура - креативне индустрије - културна баштина - интеркултурални дијалог

	<ul style="list-style-type: none"> - људска и грађанска права - јавни интерес - регионална и међународна сарадња - култура и образовање - културни туризам и култура и пословање. <p>“У стратешком и оперативном смислу, акценат ће бити на усвајању и следственом спровођењу Стратегије развоја културе за период 2013-2023. године и решавању проблема јавних установа културе, првенствено неделотворне инвестиционе политике у области модернизације главних националних установа културе, али и неефикасном управљању, како у управи која се бави културним политикама, тако и у самим установама културе. Циљ је даљи развој и ревитализација културне инфраструктуре и преиспитивање приступа управљању и окошталних пракси у установама културе.”</p>
<p>Ø Програм развоја АПВ 2014-2020.</p>	<p>У SWOT анализи урађеној у оквиру Програма развоја, као једна од предности за успешан и одржив привредни развој Војводине, дефинисана је мултикултуралност: “АП Војводина као синоним мултикултурализма одређена је постојањем више етничитета, језика, религија, различитих културних образаца и традиција. Даљи развој друштва ове регије подразумева неговање интеркултурализма као политике фузије равноправних култура. Ово шире схватање културе довешће до веће афирмације већ постојећег регионалног идентитета и свести о Војводини као јединственој мултикултуралној регији”.</p>

5. ИНСТИТУЦИЈЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Најзначајније европске институције које доносе одлуке у вези културних политика су:

- Ø Европска комисија делује у области културе, спорта и језика - *The European Commission acting in the areas of culture, sport and languages*
- Ø Комитет за културу и образовање при Европском парламенту - *The Committee on Culture and Education of the European Parliament*
- Ø Сектор за образовање, младе и културу у оквиру Савета Европске уније - *The Education, Youth and Culture sector of the Council of the European Union*
- Ø Извршна агенције Европске комисије за образовање, медије и културу - *The Education, Audiovisual and Culture Executive Agency of the European Commission*

Поред наведених институција, Европска унија промовише развој културе и преко следећих институција и тела:

- Ø European Commissioner for Education, Culture, Multilingualism and Youth
- Ø Cinema of Europe
- Ø Committee on Culture and Education
- Ø Directorate-General for Education and Culture
- Ø Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
- Ø Euranet
- Ø Europa Nostra
- Ø European Audiovisual Observatory
- Ø European Film Promotion
- Ø European Institute of Cultural Routes
- Ø European League of Institutes of the Arts
- Ø European Network of Information Centres
- Ø European Union National Institutes for Culture
- Ø European Union Youth Orchestra
- Ø Union of the Theatres of Europe

DG Education and Culture (Генерални директорат за едукацију и културу) - Циљ Генералног директората је да промовише културне различитости и интеркултурални дијалог, културу као катализатор креативности и европску културу као витални део спољне политике.

Мрежа националних института културе Европске уније – EUNIC – је формирана 2006. и препозната је као лидер у културној сарадњи. Тренутно ЕУНИЦ има 32 члана из 27 земаља. Сви чланови се баве различитим активностима у области уметности, језика, омладине, образовања, науке, интеркултуралног дијалога и развоја.

Циљ EUNIC-а је да омогући успостављање ефикасних партнерстава, као и мреже за сарадњу између организација чланица, да побољша и промовише културне различитости и међусобно разумевање европских друштава, као и да појача међународни дијалог и сарадњу са ваневропским земљама. EUNIC мрежа својим проширењем, намерава да у

чланство прикључи националне институте за културу из свих земаља чланица. Рад EUNIC -ом подразумева два нивоа сарадње:

- партнерство на нивоу генералних директора институција
- партнерства успостављена у главним градовима широм Европе.

У Београду је 31. јануара 2007. године основан београдски огранак Мреже националних установа културе Европске уније (EUNIC). EUNIC је партнерска организација националних институција културе чија делатност прелази националне оквире и које функционишу са одређеним степеном независности у односу на своје владе.

Београдски огранак чине следеће установе културе земаља чланица Европске уније:

- Ø Аустријски културни форум - Österreichisches Kulturforum
- Ø Британски савет – British Council
- Ø Француски културни центар - Centre Culturel Francais
- Ø Немачки културни центар - Goethe Institut
- Ø Италијански културни центар - Istituto Italiano di Cultura
- Ø Шпански културни центар - Istituto Cervantes

Ова мрежа центара је отворена и за друге институције културе земаља чланица Европске уније, који у будућности могу бити основани у Београду. Посматрачи, као што су у овом тренутку Грчка и Пољска, су такође добродошли. Остале земље чланице Европске уније су добродошле да се прикључе на нивоу различитих пројеката и активности EUNIC -а.

6. РЕПУБЛИЧКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

Министарство културе и информисања Републике Србије обавља послове:

- Ø државне управе који се односе на развој и унапређење културе и уметничког стваралаштва;
- Ø праћење и истраживање у области културе;
- Ø обезбеђивања материјалне основе за делатности културе;
- Ø развој и унапређење књижевног, преводилачког, музичког и сценског стваралаштва, ликовних и примењених уметности и дизајна, филмског и стваралаштва у области других аудио-визуелних медија;
- Ø заштиту непокретног, покретног и нематеријалног културног наслеђа; библиотечку, издавачку, кинематографску и музичко-сценску делатност; задужбине и фондације;
- Ø систем јавног информисања;
- Ø праћење спровођења закона у области јавног информисања;
- Ø праћење рада јавних предузећа и установа у области јавног информисања;
- Ø праћење делатности страних информативних установа, страних средстава јавног информисања, дописништава и дописника у Републици Србији;
- Ø информисање националних мањина;

- Ø регистрацију страних информативних установа и пружање помоћи у раду страним новинарима и дописницима;
- Ø сарадњу у области заштите културне баштине, културног стваралаштва и информисања на језику и писму припадника српског народа у региону;
- Ø оснивање и развој културно-информативних центара у иностранству;
- Ø стварање услова за приступ и реализацију пројеката који се финансирају из средстава претприступних фондова Европске уније, донација и других облика развојне помоћи из надлежности тог министарства, учешће у регионалним пројектима,
- Ø као и друге послове одређене законом.

Министарство културе и информисања је у оквиру подстицаја културног стваралаштва задржало институцију конкурса за програме и пројекте који својим квалитетом доприносе развоју културе и уметности. За сваку област стваралаштва формиране су комисије од врхунских стручњака и еминентних уметника, који су на основу високих критеријума процењују квалитет предложених пројеката и имају пуну објективности при одлучивању.

Поред Министарства културе и информисања републичке установе културе су:

- Ø Ансамбл народних игара и песама "Коло",
- Ø Архив Југославије,
- Ø Архив Србије,
- Ø Београдска филхармонија,
- Ø Библиотека Матице српске Нови Сад,
- Ø Галерија Матице српске,
- Ø Етнографски музеј у Београду,
- Ø Завод за проучавање културног развоја,
- Ø Историјски музеј Србије,
- Ø Југословенска кинотека.

Завод за проучавање културног развоја - Завод за проучавање културног развоја основан је 20. априла 1967. године. Одлуком Владе Републике Србије, 05 број 022-3566/2013 од 30. Априла 2013. године („Службени гласник Републике Србије”, број 41/13), Завод је стекао статус установе културе од националног значаја.

Завод за проучавање културног развоја је установа културе која се бави научним, развојним и примењеним истраживањима, израдом студија и анализа у области социологије културе и културне политике, прикупљајући информације и документацију о култури, уметности и медијима у земљи и иностранству. Завод има право да своје програме валоризује и верификује на домаћем и страном тржишту.

Архив Србије - Архив Србије је једна од најзначајнијих државних установа, у којој је у посебном виду сабрано искуство ранијих генерација које, у не малој мери, изграђује и дефинише и савремено доба. Својим постојањем и радом, стварно и симболички, сведочи о националном и културном идентитету, историјској и правној заснованости државног постојања и континуитета, о нашој посебности, али и о припадности и истинској

уклопљености у европско цивилизацијско искуство. У улози централне архивске институције, Архив Србије кроз функцију матичности, вршећи надзор над 36 архивских установа, путем израде стручних упутстава, школовањем стручног кадра и додељивањем стручних звања, усмерава и координира развој и унапређење архивске делатности у Србији.

Архив Србије организован је у складу са низом разноврсних стручних послова који се одвијају у међусобној вези и произилазе из његових основних функција, почев од пријема архивске грађе, преко сређивања, заштите, чувања, до њеног коришћења и публиковања.

Центар за нематеријално културно наслеђе Србије је отворен у Етнографском музеју у Београду 20. јуна 2012. године. Полазна основа активности Центра је УНЕСКО-ва *Конвенција о очувању нематеријалног културног наслеђа* усвојена 2003. године. (Народна скупштина Републике Србије ратификовала је Конвенцију у мају 2010. године). Задатак Центра је истраживање, пописивање, обрада, чување и презентација *нематеријалног културног наслеђа* на територији Републике Србије, али уједно и помоћ локалним заједницама у препознавању, вредновању, практиковању и преношењу сопственог културног наслеђа наредним генерацијама.

Циљ Центра је постизање бољег статуса и укључивање нематеријалног културног наслеђа као значајног ресурса у оквиру пројекта из области друштвеног и економског развоја. У сврху ефикаснијег рада на очувању нематеријалног културног наслеђа Центар спроводи широку едукацију и сарађује са другим установама, удружењима, организацијама и појединцима у земљи и иностранству. Једна од најважнијих активности Центра за нематеријално културно наслеђе је вођење и чување Националног регистра нематеријалног културног наслеђа, као и целокупне документације о нематеријалном културном наслеђу.

Завод за унапређење образовања и васпитања основала је Влада Републике Србије ради праћења, обезбеђивања и унапређивања квалитета и развоја система образовања и васпитања. У Заводу се обављају развојни, саветодавни, истраживачки и стручни послови у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању, као и други послови у складу са законом, актом о оснивању и статутом. Завод за унапређивање образовања и васпитања учествује у припреми прописа из области образовања и васпитања из надлежности Министарства просвете и науке, Националног просветног савета, Савета за стручно образовање и образовање одраслих

7. ФОНДОВИ ЗА ФИНАНСИЈСКУ ПОДРШКУ РАЗВОЈУ КУЛТУРЕ

Европски фонд за културу – регионални фонд за културу - ЕCF је 2006.године основала ВIFС (Балкански фонд за локане иницијативе), у сарадњи са партнерским организацијама, а под новим именом, уз финансијску помоћ ЕCF -а, подржава културне иницијативе и организације на Балкану, као и оне које желе да сарађују са партнерима са Балкана.

Фонд Креативна европа - Програм "Креативна Европа" односи се на помоћ културном и креативном сектору у периоду од 2014. до 2020. године, а укупан буџет је 1,46 милијарда евра. Програм "Креативна Европа" заменио је досадашњи шестогодишњи програм "Култура 2007- 2013", као и програм "Медији". Србија је са још девет земаља које нису чланице Европске уније учествовала у програму "Култура" програма "Креативна Европа".

Културна агенда Европе - Културна политика ЕУ је осмишљена тако да очува и унапреди дијалог између различитих култура. ЕУ активно промовише ове вредности путем својих програма у области културе. Културна политика промовише разноликост и интеркултурни дијалог и стога ЕУ подстиче прекограничну размену искустава на пољу културе. На пример, уметници могу слободно да се крећу по континенту, а уметничка дела могу лако да се деле са другим државама.

Лисабонски уговор, који је ступио на снагу 2009. године, обавезује ЕУ да у свим активностима узима у обзир културу како би се поспешило поштовање међу културама и промовисала разноликост. Култура је кључна компонента у међународним односима Европе. ЕУ је посвећена томе да културне нијансе интегрише у односе Европе са партнерским државама и регионима. То се чини у нади да ће ЕУ тако постати камен темељац нове културне заједнице, обogaћене у широким спектром различитих националних утицаја. ЕУ окупља професионалне и невладине организације, културне институције, европске мреже и фондације из културног сектора ради разматрања важних питања и сарадње с институцијама ЕУ и државама чланицама како би се подржало креирање нових политика.

Европска престоница културе - Сваке године Европска комисија бира два града која носе звање европске престонице културе. Ти градови симболизују богатство и разноликост европских култура и подстичу јачање веза између европских земаља тако што окупљају људе и негују позитиван имиџ европског грађанства. Марибор (Словенија) и Гимараш (Португалија) изабрани су за европске престонице културе 2012.

Europa Nostra - Овај програм представља „глас културне баштине у Европи“. Бави се очувањем културних пејзажа, промовише достигнућа на очувању баштине и гради мостове између прошлих, садашњих и будућих генерација широм Европе. Током 45- годишње историје овог програма настала је мрежа од преко 400 придружених организација чланица из целе Европе.

8. АНАЛИЗА СТАЊА ОПШТИНЕ ЛАПОВО

8.1. Историја Лапова

Повољан географски положај и природни услови Лапова и околине били су погодни за људски живот још од најстаријих времена. Сведок тога су археолошка налазишта која датирају из античког периода. Многи историчари сматрају да је археолошки локалитет „Шавац“ претеча данашњег Лапова. На месту римског насеља „Шавац“, у средњем веку спомиње се село „Шавче“ у повељи кнеза Лазара из 1381, године које он дарује манастиру Раваници. Године 1398. деспот Стефан Лазаревић наводи да му је у побуни која се водила против њега, највише помогао верни војвода Михајло, господар „Хлапове Пољане“ (Лапово).

Из свега овога се може закључити да је Лапово насеље средњевековног порекла. Кроз историју је променило пуно назива, а данашњи назив је добило у 18. веку.

По ослобођењу од Турака, Лапово, због свог економско- географског положаја је нагло почело да се развија. 1826, године је у Лапову саграђена црква, а 17. марта 1896, године краљевим указом је прогашено за варошицу. До тада је било највеће село у Србији које је занатлијске радње, механе, дућане у железничку станицу. Лапово наставља свој развој узлазном путањом, повећава се и број становника. 1912, године завршена је изградња цркве, која која је посвећена Преподобној Матери Параскеви.

Те 1912, почиње Први Балкански рат, недуго после Првог и Другог, а после и Први светски рат или како су га у то време звали Велики рат, јер већег није било до тада. У свим тим ратовима многи Лаповци су дали животе за своју отаџбину. Уследило је ослобођење, а пошто је Лапово било место од стратешког значаја, непријатељ је уништио саобраћајне објекте.

Следи период благостања, обнова земље. Цена слободе била је превелика, много радно способних мушкараца је погинуло у ратовима. 1928, године, у време кризе из Лапова се иселило петнаестак породица, углавном сиромашних, без земље. Они су добили манастирско земљиште у околони Тетова, а многи од њих су се вратили у завичај.

У међуратном периоду основано је ловиште и обновљена је свилара.

Приближава се Други светски рат, а Југославија поново бива нападнута и улази у рат. Уследио је муњевити пораз и окупација од нацистичке Немачке. Немцима је било важна тачка у даљем продору према Грчкој, зато су највише бранили пругу која је била најчешћа мета борцима Партизанског покрета. Много Лаповаца је погинуло у тим акцијама против окупатора. После четири година рата долази ослобођење. Немачка је поражена, а у Југославији власт преузимају комунисти. Следи обнова земље, оснивају се предузећа, задруге итд. Доласком нове власти, Лапово губи статус општине који је добило 1955, године и од 1. јануара 1960, налази се у оквиру општине Баточина све до 1991, године када опет добија статус општине.

Дом културе „Стефан Немања“ је главни покретач и организатор културних акција. У оквиру дома културе ради биоскоп, КУД, организују се представе аматерских глумаца итд. Општинска библиотека „Слово“, основана је 15. августа 1995. године и има књижни фонд од 22000 књига.

Једна битна личност из света спорта је родом из Лапова. То је Данило Стојановић- Чика Дача, човек који је по повратку са студија, из Немачке први донео фудбалску лопту у Србију 1903. године.

8.2. Демографија

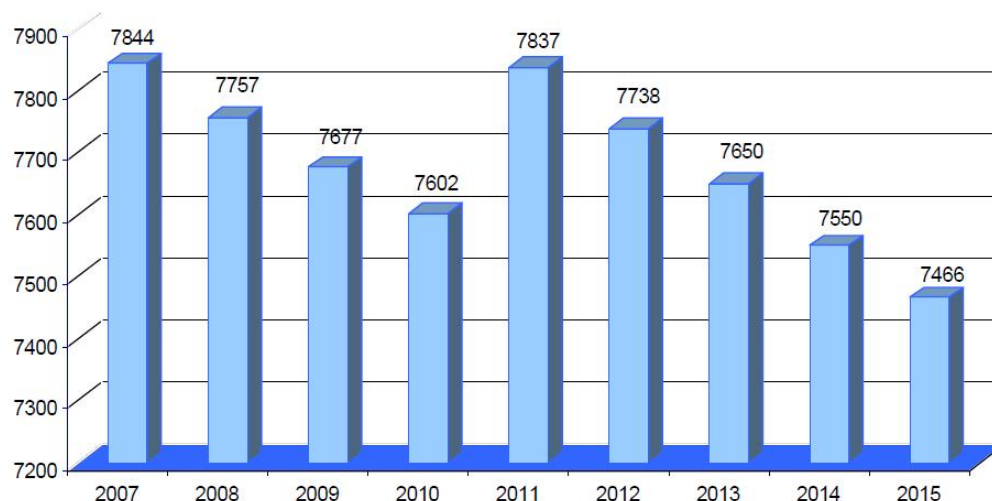
У насељу Лапово живи 5995 пунолетних становника, а просечна старост становништва износи 41,5 година (40,4 код мушкараца и 42,6 код жена). У насељу има 2300 домаћинстава, а просечан број чланова по домаћинству је 3,23.

Ово насеље је великим делом насељено Србима (према попису из 2002. године), а у последња три пописа, примећен је пад у броју становника.

На основу података који се односе на последња три званична пописа становништва може се констатовати непрекидан пад броја становника општине Лапово. По последњем званичном попису становништва из 2002. године општина Лапово је имала 8.228 становника што је 11% мање у односу на попис спроведен 1971. године и 14 % мање у односу на попис 1991. године.

Последњи званични попис из 2011. године, сведочи да је општина Лапово бројала 7842 становника, што је за 4,69% мање у односу на попис спроведен 2002. године, када је имала 8228 становника. Према проценама Републичког завода за статистику у периоду од 2011. до 2015. године бележи се константан пад становника. Општина Лапово спада у групу малих општина те је уочљива миграција становништва ка већим привредним центрима, пре свега оним у окружењу. На овакав демографски баланс утицала је и природна депопулација као друга, битна компонента демографског процеса.

Преглед броја становника општине Лапово у периоду од 2007 - 2015. године

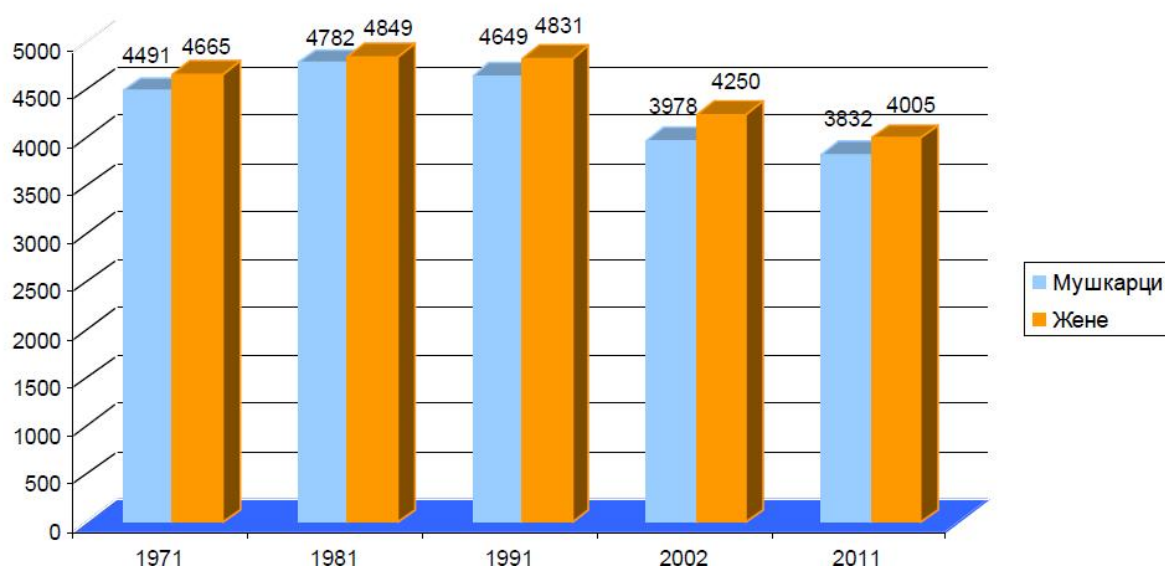


Извор: Републички завод за статистику

8.3. Полна структура становништва

Посматрајући полну структуру становника (према подацима прузетим из пет пописа), може се уочити већа бројност женске популације сваке пописне године. Према последњем попису из 2011. године, женска популација је за 4,31% бројнија у односу на мушку, док је осталих година, доминација, изражена у процентима, мања, осим 2011. године, када је износила 6,4%.

Број женске популације је у 2002. години био за 6,4% већи у односу на мушку популацију, а у осталим година тај проценат је био мањи.

Структура становништва општине Лапово према полу

8.4. Старосна структура становништва

Структура становништва општине Лапово по старости формирана је директним дејством фертилитета, односно наталитета, а процес старења је у највећој мери условљен секуларним падом наталитета. На структуру становништва према старости утицали су смртност, у мањој мери, односно миграције млађег становништва у знатно већој мери. Према подацима са пописа становништва спроведеног 2002. године, највећи број становника је између 40. и 49. године и то 694, што чини 8,4% укупне популације општине Лапово. Уочава се варирање броја становника до 20 година старости.

На структуру становништва према старости утицали су смртност у мањој, односно миграције млађег становништва, у знатно већој мери.

Према подацима из пописа становништва спроведеног 2011. године, највећи број становника је старости између 55. и 59. година (695), односно 8,87% укупне популације општине.

Видљиво је варирање броја становника до 20. године старости.

Старосна структура становништва општине Лапово

Године старости	Година пописа становништва				
	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
0 - 4	532	611	543	319	317
5 - 9	583	626	577	429	356
10 - 14	705	548	607	521	379
15 - 19	861	584	596	499	465
20 - 24	731	723	549	559	495
25 - 29	553	850	562	494	449
30 - 34	591	757	701	485	492
35 - 39	753	526	821	499	504
40 - 44	805	620	715	628	515
45 - 49	706	695	503	694	516
50 - 54	372	822	562	592	597
55 - 59	401	682	628	424	695
60 - 64	496	337	723	469	568
65 - 69	449	344	564	503	391
70 - 74	320	399	275	530	383
75 и више	283	496	451	544	715
Непознато	15	11	103	39	

Извор: Републички завод за статистику

8.5. Однос урбаног и руралног становништва

По попису становништва спроведеном 2002. године становништва општине Лапово може уочити доминантност урбаног у односу на рурално становништво општине. Урбано становништво живи у Лапово вароши и чини 90,2% укупне популације општине, а у Лапово селу живи 806 становника, или 9,8%. Сеоску средину прати депопулација због престанка биолошког обнављања, али и због миграција становништва према урбаним и другим подручјима атрактивнијим за живот и рад.

На основу података преузетих из пописа становништва спроведеног 2011. године, да се уочити доминација урбаног у односу на рурално становништво општине Лапово. Урбано становништво живи у вароши Лапово и чини 94 % укупне популације општине, док у селу Лапово живи 470 становника – 6 %. Сеоску средину прати депопулација услед престанка биолошког обнављања, али и миграција становништва према урбаним и подручјима атрактивнијим за живот и рад. Густина насељености општине је 149,6 ст/км².

Образовна структура становништва које је старије од 15 година, указује да је најбројнија групација становништва са средњим образовањем на коју се односи 42,2% посматране популације. Само основно образовање има 24%, док је 26,6% посматране популације без основног образовања. На основу података о образовној структури становништва, може се уочити да број женске популације доминантан у ниже образовним групацијама. Ово се посебно односи на групације становништва без школске спреме и са само 3 разреда основне школе, где женска популација, у обе групе, чини више од 77% посматране популације.

Становништво старије 15 и више година према полу и школској спреми, по попису из 2011. године

Територија	Мушко/ женско	Укупно	Без школ. спреме	Непот. Осн. Образ.	Осн. Образ.	Средње образ.	Више образ.	Високо образ.	Непознато
Лапово	Укупно	6785	133	1064	1453	3554	273	266	42
	Женско	3491	102	717	886	1510	127	130	19
	Мушко	3294	31	347	567	2044	146	136	23

Извор: Републички завод за статистику

8.6. Инфраструктура

Што се тиче крупне инфраструктуре, њу чине важнији саобраћајни коридори (друмски, железнички) и објекти, надземни електроенергетски коридори и остали значајни објекти инфраструктуре.

Саобраћајно–географски положај Лапова је изузетно повољан обзиром да се налази на европском коридору (Коридору 10) и једном од најважнијих магистралних коридора у нашој земљи. Овај положај добија на значају имајући у виду да посматраним подручјем пролазе основни магистрални коридори друмског и железничког саобраћаја



Даљинске везе Лапово данас остварује преко магистралног пута М-1.11 (аутопута Е-75) Београд-Ниш, док везе са ближим и даљим окружењем на регионалном нивоу, општина Лапово остварује преко регионалног пута Р-214 Велика Плана – Јагодина, магистралног пута М-1.11 према Крагујевцу (Краљеву и Чачку) и мрежом локалних и некатегорисаних путева

Друмски прикључци на аутопут Е-75 остварују се преко две петље, на правцу централне зоне Лапова и у јужном делу на позицији везивања магистралног пута М-1.11 према Крагујевцу.

Када је у питању железничка инфраструктура треба истаћи да Лапово представља један од најважнијих железничких чворова у нашој земљи са значајном железничком инфраструктуром на подручју насеља. Укупна дужина железничке мреже на територији општине Лапово износи 5155 км (за један колосек). У Лапову егзистирају следећа службена места:

- § "Лапово Варош" распутница, чија је функција и пријем и отпрема путника;
- § "Лапово" као првенствено путничка станица са функцијом превоза робе и одржавања капацитета интерног карактера;
- § "Лапово Ранжирна" са доминантном функцијом маневарског ранжирања теретних возова.

Поред основног железничког коридора у јужном делу налази се и магистрална железничка пруга Лапово-Краљево-Генерал Јанковић, која се везује на железничку пругу Београд-Ниш-државна граница.

Према подацима из Генералног плана општине Лапово за временски хоризонт до 2020. године, најважнију друмску саобраћајницу представљаће, и даље, аутопут Е-75 Београд-Ниш чија ће приступачност бити побољшана изградњом нове петље на новој деоници магистралног пута М-4 Марковац-Бор.

У погледу железничког саобраћаја предвиђено је задржавање, реконструкција и модернизација постојеће двоколосечне електрифициране железничке пруге Београд-Ниш-државна граница са побољшањем елемената трасе за брзине до 160км/сат.

Што се тиче водног саобраћаја, имајући у виду да је у просторном плану, подручја инфраструктурног коридора аутопута Е-75 дат положај потенцијалног пловног коридора Велике Мораве са оријентационим положајем брана, развој овог програма и водног саобраћаја на посматраном подручју ће зависити од развојних програма Републике Србије.

8.7. Водоснабдевање и канализација

Извориште водоснабдевања располаже довољном издашношћу за задовољење потреба. Постоји потреба за вршењем санитарне заштите изворишта и изградњом постројења за припрему воде. Постоје афинитети ка изградњи магистралних цевовода, повећању резервоарског простора и реконструкцији дела водоводне мреже. Систем уз доградњу омогућава даљи развој насеља.

Просторним планом Републике Србије и Водопривредном основом Републике Србије, предвиђено је трајно решење водоснабдевања општине Лапово прикључењем на Ибарско шумедијски регионални водоводни систем. Део тог будућег водоводног система је и Крагујевачки моравски водоводни систем, на који ће се Лапово временом повезати

У зони постојећег изворишта врше се детаљна хидрогеолошка истраживања у циљу утврђивања коначног капацитета и одређивања зона санитарне заштите изворишта. Извориште подразумева и изградњу адекватног постројења за припрему воде за пиће. У оквиру дистрибутивног система, Генералним планом, планирана је изградња нових магистралних цевовода у дужини око 18 км, као и проширење капацитета два постојећа резервоара.

За изворишта водоснабдевања, као и објекте дистрибутивног система очекује се дефинисање и спровођење мере санитарне заштите. У оквиру индустријских комплекса потребе за технолошком водом се могу решавати самостално, копањем бунара, јер је подземље богато водом.

8.8.Одвођење отпадних вода

Постојећа мрежа може да задовољи будуће потребе одвођења отпадних вода са површина које сада обухвата, али не омогућава проширење мреже. Одвођење санитарних отпадних вода са целе територије насеља, прати изградња нових фекалних колектора и постројења за пречишћавање отпадних вода, у неком наредном периоду, пошто до сада, на територији општине није постојало ни једно постројење оваквих намена. Систем за одвођење атмосферских вода карактерише недовољна изграђеност и присутна је потреба за његовим проширењем. Што се тиче система за одвођење отпадних вода, по подацима из Генералног плана, и даље ће се развијати као сепаратан. У складу са постојећим стањем количине санитарне отпадне воде са целе територије општине Лапово, евидентиран је недостатак од 24 км фекалних колектора. Све отпадне воде колекторима се одводе до постројења за пречишћавање отпадних вода које ће се, према Генералном плану, налазити на левој обали Велике Мораве. Индустријске отпадне воде се претходно обрађују па се потом испуштају у канализацију. За одвођење атмосферских отпадних вода евидентиран је недостатак од око 10 км кишних колектора.

8.9.Регулација водотокова

Што се тиче водотокова, кључна је регулација Липарског потока. Траса регулисаног корита је варијантна, по постојећој траси и новој траси која иде испод аутопута ка Великој Морави. Дужина регулације по првој варијанти је око 2,8 км, а по другој варијанти је 4,5 км. Очекивања су да ће регулисана деоница делом бити зацењена. Казански поток чека регулацију у дужини око 6,5 км, а Грабовачки поток од 0.5 км. Како је низијски део резервисан за изградњу индустријских комплекса, постројења за пречишћавање отпадних вода, постројења за припрему воде за пиће и депоније (постојеће стање обухвата само једну и то неуређену депонију), акценат је на повећању степена заштите од поплава надвишењем насипа поред Велике Мораве, Лепенице и Раче. На Липарском и Казанском разматрана је изградња две микроакумулације.

8.10. Управљање отпадом

На основу споразума општина Лапово, Баточина, Рача, Велика Плана, Деспотовац и Смедеревска Планка, покренута је иницијатива о изградњи регионалне комунално – санитарне депоније. Изабрана је локација на територији општине Лапово – “Врбак” и реализација изградње ове депоније је у току. Овај пројекат је вредан око 30 милиона евра, а поверен је концерну А.С.А. са седиштем у Чешкој Републици. Депонија ће се градити у више фаза, а самом депонијом ће управљати наведена чешка фирма у наредних 25 година.

8.11. Телекомуникације

Претплатници на подручју општине Лапово напајају се телефонским прикључцима из дигиталне телефонске централе типа EWSД која је инсталирана 2007. године, као и из дигиталне телефонске централе СИ2000/224, инсталиране 1985. године. Број инсталираних прикључака у овој централни је укупно 2593 од чега 2281 директних и 250 двојника. Од овог броја прикључено је 2593 претплатника, од којих су 2274 физичка, а 258 правна лица. Поред наведених централа на подручју Лапова у току је изградња МСАН-а Лапово село са планираних 920 телефонских прикључака. На предметном подручју капацитет постојеће телефонске централе не задовољава потребе конзума и у току прошле и ове године рађена је реконструкција и проширење месне мреже. Дужина секундарне ТТ мреже износи око 350 км.

На територији општине Лапово постоје две базне станице мобилне телефоније, једна оператера „МТС“ а друга оператера „Теленор“.

8.12. Термоенергетска инфраструктура

Са аспекта коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре, општина Лапово је утврдила своје циљеве:

- § изградња разводне и дистрибутивне гасоводне мреже,
- § функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса и штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћење обновљивих извора енергије.

Постојеће стање представља систем индивидуалног и јавног коришћења течних и чврстих енергената попут: угља, течног горива и електричне енергије. Топлотна енергија за грејање објеката, као и за технолошке потребе, обезбеђиваће се из система дистрибуције природног гаса. Према подацима из Генералног плана општине Лапово, дуж аутопута постоји Магистрални гасовод високог притиска као и постојећа изграђена ГМРС (Главно мерно регулациона станица) са МРС (мерно регулациона станица) са локацијом поред постојеће ГМРС у непосредној близини овог дела постојеће радне зоне као и за потребе снабдевања гасом широке потрошње у Лапову. Ограничење приликом развоја и изградње енергетске инфраструктуре огледа се у конфликту између коришћења енергетских ресурса и заштите животне средине (земљишта, становништва, итд.) и предузимању одговарајућих

мера за смањење конфликта и санирање негативних последица (програми рекултивације/ревитализације, отклањање штета итд.). Капацитети (величине) објеката гасоводне градске мреже ће се одређивати накнадно, према потребама техничким условима дистрибутера природног гаса. Уколико би се приликом истраживања са циљем утврђивања геотермалних потенцијала, на територији општине Лапово, дошло до значајних резултата по питању расположивих капацитета те врсте енергената, експлоатација би била укључена као допунски енергетски ресурс за снабдевање града топлотном енергијом.

9. КУЛТУРА ЛАПОВО

Богата понуда културних дешавања у општини Лапово резултат је изузетног рада двеју установа Културно-туристичког центра „Стефан Немања“ Лапово и Општинске библиотеке „Слово“. Разноврсна понуда културних дешавања од почетка рада од 1991. године чији се рад заснивао на музичким, биоскопским и позоришним представама, обogaћен је туристичким дешавањима и у нераскидивом деловању омогућио још потпунију понуду и врло богату за све посетиоце тј. све кориснике услуга КТЦ-а. Последњих десет година редовно се одржавају међународне манифестације: Међународна изложба „Град музеј железница Лапово“ и културно-туристичка манифестација „Вину у част“ посвећена пољопривредницима, винарима, виноградарима али и песницима и сликарима. Посебно место у богатој понуди КТЦ-а представља и број позоришних и биоскопских представа. Посебно се истиче заједнички рад на посебним тематским изложбама као и књижевним вечерима са Општинском библиотеком „Слово“. Један од највећих проблема представља мали број радника у КТЦ-у. КТЦ је проширио делатност 2005/2006. године; проширена је понуда и активности али није повећан број радника.

Следећи проблем представља смањење средстава на позицији 423 – услуге по уговору са које се исплаћују сва дешавања и рад са свим актерима у културном животу. Проблем је и у непостојању Дечијег позоришта у Основној школи као и Омладинског позоришта у Средњој школи кроз часове додатних активности који би могли да попуне програм позоришне сцене КТЦ-а. Културна баштина Културно-историјску баштину општине Лапово углавном чине споменици посвећени историјским дешавањима на простору општине и њене околине:

- Град Музеј Железнице под отвореним небом
 - Спомен чесма 1804 - 2004. која се налази у градском насељу подигнута поводом прославе 200. године од подизања Првог српског устанка
 - Споменик палим борцима у Првом светском рату који се такође налази у градском насељу
 - Петров гроб који се налази на локацији Грабовачки поток, посвећен Карађорђевој саборцу који је страдао у борби против турске војске
- Спомен-плоча палим борцима југословенске војске посвећена групи од 670 палих бораца и налази се на локацији Горње станице Лапово

- Споменик стрељаним партизанима из Ћупријског затвора у Другом светском рату, посвећен групи од 118 бораца погинулих бранећи железнички чвор од немачке војске. Овај споменик се налази на локацији Дубока
- Споменик црвеноармејцима страдалим у борбама за ослобођење Лапова које су се водиле од 9. до 15. октобра 1944. године. Споменик се налази у улици Краља Петра
- Споменик борцима палим у НОР-у, посвећен групи од 52 стрељана родољуба. Споменик се налази у Улици патријарха Димитрија
- Споменик краљу Александру налази се испред зграде општине, а посвећен је краљу Југославије Александру I Карађорђевићу
- Споменик ђенералу Дражи Михајловићу, војном команданту Равногорског покрета у Србији.

Културне манифестације Међународна изложба уметника "Град Музеј железнице Лапово" - од 2007. године устоличена је ова манифестација са идејом да уметници железничари покажу своја уметничка дела Након треће изложбе учешће на овој манифестацији узимају сви уметници који се одазову на расписани конкурс за учествовање на истој у три категорије: сликарство, вајарство и фотографија.

Новогодишњи бал представља такмичење певача и плесача са територије општине Лапово али и гостију из околних општина Шумадије и Поморавља. Мини октобар фест - такмичење Позоришта за децу из околних општина уз богат програм и репертоар за дечији узраст.

9.1. КТЦ „Стефан Немања“

Културно-туристички центар „Стефан Немања“ у Лапову, саграђен је педесетих година прошлог века и дограђиван је и адаптиран у више наврата чиме је постао културни центар свих старосних структура у Лапову и шире.

Богат друштвени живот обogaћен музичким, позоришним и свеколиким културним дешавањима лице је Центра, који из дана у дан прераста у вишенаменски центар за све његове посетиоце. Лапово је општина која је живела и данас живи од железнице. Зато је одлуком Скупштине Општине Лапово проглашено за „Град музеј железнице“ У ту сврху је Центар постао стратешки важан центар за развој туризма и промоцију свих културних дешавања у Лапову, Шумадији и Србији такође. Центар поседује биоскопску салу са 250 места за седење са грејањем и биоскопским стерео системом „Долбу“, галеријски простор опремљен „Брилух“ осветом, као и учионички простор за извођење едукације страних језика и информатичких наука.

Под окриљем Културног центра делују Ликовни клуб „Светлост“, затим, Удружење жена „Моравске шаренице“ и „Арт денс“ плесни клуб. Мноштво је изложби, како самосталних, тако и заједничких одржаних у Лапову и другим градовима широм Србије. У 2007-ој години Културно-туристички центар постао је домаћин Прве међународне изложбе уметника железничара под називом „Дуж пруге“, ове године Друга међународна изложба уметника са железнице под називом „Град музеј железнице Лапово“ и планови су и жеље да она прерасте у традиционалну изложбу

Оваква манифестација је у склопу туристичких понуда у склопу програма развоја туризма у Општини Лапово. Културно-туристички центар „Стефан Немања“ у Лапову делује у два сектора: сектор културе и сектор туризма

9.2. Општинска библиотека “Слово”

Општинска библиотека “Слово” је једина јавна библиотека на територији општине. Своју делатност заснива на раду са корисницима и организовању различитих видова културно-просветних програма. Програми су: књижевне вечери, представљање књига, изложбе, предавања, радионице, хуманитарне и друге акције. У библиотеци постоји Интернет клуб са три рачунара, као и: Дечји кутак, Омладински кутак и Кутак за родитеље. Библиотека у свом Фонду монографских публикација има 20.000 књига. Највише је публикација из домаће и преведене књижевности, следе књиге за децу, па књиге из стручних области. У овом фонду су и књиге на страном језику: француском, немачком и енглеском.

Библиотека велику пажњу посвећује набавној политици, тако да поседује све најактуелније наслове. Пошто се ради о малом броју примерака постојећих наслова, могућа је резервација. Приликом набавке, узима се у обзир Листа жеља, коју су написали корисници. У Фонду серијских публикација у току године Библиотека набавља следеће наслове новина и часописа: Политику, Политикин забавник, Моју практику, Светлост, Поморавље, Кораке, Липар, Свитац, Панчевацко читалисте, 100 личности које су промениле свет, Највећи сликари, Ловац и Печуркица. Из Завичајног фонда читаоцима су доступне књиге, чланци из периодике о Лапову, фотографије и друга некњижна грађа. У Некњижном фонду Библиотеке се налазе: картографска, аудио-визуелна и остала грађа. У Библиотеци се налази и Легат Вере и Милана Станковића (коаутора монографије о Лапову) са 660 књига. Библиотека је у 2010. години уписала 618 корисника.

Најбројнији су ученици основне школе- 257. Књиге се позајмљују на 20 дана- могућ је продужетак рока, лично или телефоном. Оједном се могу позајмити 2 књиге. Чланарина за 2011. за предшколце и ученике првог разреда основне школе је бесплатна, за остале основце, средњошколце, студенте и незапослене износи 250 динара, за пензионере 300, а за запослене 350 динара. Најактивније кориснике у свим категоријама, Библиотека традиционално награђује књигом. На улазу у Библиотеку постоји прилаз за хендикепирана лица. Библиотека се бави издавачком делатношћу. Досадашња издања су: Вид ране белег со, зборник 1997. Уздрхтале птице, песме Драгана Обрадовића, 2002. (са “Легендом”, Чачак) Лет из кавеза, роман Милорада Бранковића, 2004. (са “Легендом”, Чачак) С обе стране брега, зборник 2006. Непролази душе, зборник 2009. Библиотека је објавила наведене наслове захваљујући чињеници да под њеним окриљем већ 15 година ради Књижевни клуб.

Клуб тренутно окупља 11 чланова из: Лапова, Баточине, Крагујевца и Велике Планае.

Библиотека се бави и информативном делатношћу – корисници су у могућности да да жељене информације добију у усмено, писаној и електронској форми. У остваривању наведених делатности Библиотека сарађује са просветним установама из Лапова, културним установама из округа и шире и са књижевним клубовима из читаве Србије. Библиотека има три стручна радника: библиотекара и два вича књижничара.



9.3. Основна школа „Светозар Марковић“

Наша школа почела је са радом давне 1840. године и имала је 10 ученика, те се ова школа сматра једном од најстаријих школа у Србији. Садашње име датира из 1954. године када све школе постају осмогодишње. Дакле, од тада ова школа носи назив Светозар Марковић. Било је година када је школа имала и преко 1200 ђака, али нажалост, њихов број се све више смањује, па данас ову школу похађа око 650 ученика од првог до осмог разреда у 30 одељења у централној школи и два одељка.

Поносни смо на постигнућа наших ученика и наставника чији се успеси нижу до републичких такмичења. Оваквом успеху доприноси добра сарадња и ангажовање наставника у раду са ученицима, како кроз редовну наставу, тако и кроз рад у многобројним секцијама уз примену најмодернијих наставних метода и средстава. Сви се трудимо да школа ученицима буде друга кућа, а пријатној атмосфери доприноси и велики број људи добре воље из нашег окружења, који својим донацијама помажу да услови рада у школи буду још бољи. Једну од највећих донација добили смо од Националне гарде Охаја чији су представници заједно са представницима наше војске, лично учествовали у њеној реализацији (постављена је нова столарија, замењени су кров и олуци, реновирани су санитарни чворови и урађена је нова фасада).

Последњих година пуно се урадило у нашој школи почев од асфалтирања осветљења и опремања школских игралишта и дворишта, сређивањем унутрашњег простора школе постављањем нових подова, новог школског намештаја, набавком спортске опреме, многобројних техничких уређаја и других наставних средстава до завршетка радова на новој котларници на гас. Донацију од стране Телекома Србије у виду 30 рачунара за опремање информатичког кабинета.

Надамо се и скором завршетку школско-спортске хале што ће омогућити активније бављење спортом, а уређењем простора око ње употпуниће се још лепши изглед наше школе. Драго нам је што свако ко је завршио нашу школу, без обзира где је сада и чиме се бави, са поносом може да каже да је био наш ђак



9.4. Средња школа Лапово

Средња школа у Лапову, образује ђаке у три подручја рада за образовне профиле: Економија, право и администрација. Наставни кадар за поменуте образовне профиле је са одговарајућом стручном спремом, међу њима је доста младих професора који, заједно са старијим колегама, успешно примењују савремене методе у настави усклађујући свој рад са започетим реформама о средњем образовању.



9.5.Храм Свете Параскеве у Лапову

Храм Свете Параскеве у Лапову подигнут је 1912.г. на месту где је претходно била црква брвнара саграђена 1828.г. , а за време службовања свештеника Владимира Ђурковића и Животија Стевановића. Цркву је освештао тадашњи Митрополит, а потоњи Патријарх српски Димитрије Павловић 1919. г. који је 1870.г. службовао у Лапову. Саграђена је по плановима познатог архитекте Јована Спасојевића, крстообразне основе са централним кубетом. Изнад припрате су два мања кубета, а на источној, северној и јужној страни полигоналне апсиде. Храм има наглашену лонгитудиналност, а зидне површине представљају мешавину рашких и моравских мотива. Саграђена је делимично од камена а делимично од опеке. За темељ је дотеран ломљени камен из Брзана и Градца, за сокл и степенице из цепског мајдана, а бели и жути камен је довежен из дела Лапова званог Гвоздењак. Црвени камен за прозоре је дотеран из Свете Петке код Параћина, а мермерни стубови су набављени из Венчаца



9.6. **Наша младост Лапово**

Установа за децу „Наша младост“ Лапово, основана је 24.02.1992. године Одлуком тада новоформиране општине Лапово. Иначе, предшколско образовање на територији општине Лапово је први пут организовано 01.10.1978. год. при ОШ „Светозар Марковић“, да би 01.10.1979.год. предшколски програм био организован у новоизграђеном објекту тадашњег дечјег вртића „Полетарац“. Дакле дечји вртић „Полетарац“ у Лапову је обављао предшколски програм до 1992. год.од тада дечји вртић прераста у Установу за децу „Наша младост“. Наша Установа се развијала као и наше место , тако да је у склопу Установе отворен одељак ИВ при ОШ „ Светозар Марковић“ 1989.год. , а касније је отворен одељак „Возић“ 1996. год.

Васпитно-образовни рад у Установи обавља око 27 радника у зависности од потреба Установе. Пратећи стандарде и квалитете у образовању наша Установа је реализовала бројне пројекте у сарадњи са локалном самоуправом, Министарством просвете, невладиним сектором. Поносни смо на опремање централне кухиње , најсавременијим машинама за припремање и обраду хране , намењене најмлађој популацији-2005/06. Такође смо поносни на међународну размену и сарадњу са државним вртићима града Беча. Та сарадња нам је омогућила опрему, намештај, дидактику вредну преко 30.000,00 евра. И наша деца имају прилику да користе стандарде из Европске Уније.

Највећи успех наше Установе и локалне самоуправе је реконструкција и доградња главног објекта Установе која је у току. Наиме од 10.05.2010. тече реконструкција и доградња

наше Установе са чијом реконструкцијом деца Лапова добијају већи капацитет за око 680м², кабинете, фискултурну салу и пратеће објекте по највишим стандардима. Завршетком ових радова наша Установа и локална самоуправа задовољиће стандарде и потребе грађана Лапова. Реконструкцијом и доградњом објекта осим наше деце и родитеља, добијају и наши запослени, чији рад у многостави зависи од услова рада. Наши вредни васпитачи и медицинске сестре од 2004. су између осталог и уредници дечјег часописа „Печуркица“. Часопис „Печуркица“ прати дешавања у Установи и начелно и принципе образовања деце предшколског узраста. Драмска радионица Установе је такође активна на дечјим фестивалима и има запажене резултате.

Наша Установа као и наше место је у сталном успону и развија се захваљујући људима добре воље, релевантним људима у Скупштини општине Лапово



9.7. Учесће грађана и грађанки у културном животу

Појам учешћа грађана у грађанки у културном животу почива на Члану 27. Универзалне декларације о људским правима Уједињених нација, који каже да свако има право да слободно учествује у културном животу заједнице, да ужива у уметности и да учествује у научном напретку и у добробити која отуда проистиче. Учесће у културном животу једног града може имати веома различите манифестације - од поузданог и доступног информисања о културним дешавањима, преко посете изложбама, предавањима, трибинама, представама и перформансима, концертима и фестивалима, до учешћа у креативним радионицама, аматерским друштвима и волонтерским програмима у организацијама и институцијама културе. Као што је речено на почетку, културна партиципација представља неотуђиво право сваког грађанина и грађанке.

Међутим, учешће у културном животу није само право него и могућност и прилика за лични и колективни развој. У зависности од контекста, културних потреба и навика публике, учешће у културном животу може произвести бројне позитивне ефекте међу којима су:

- развој рефлексивности и боље сопствено разумевање;
- развој креативних вештина и талената;
- повећање самопоуздања и способности изражавања;
- допринос менталном и физичком здрављу и субјективном осећају благостања;
- више самопоуздања и бољи успеси у школи за младе, као и осећај припадности и активности за особе трећег доба;
- боље разумевање и критичко преиспитивање сопственог окружења;
- развој политичке агенсности и активног и ангажованог односа ка друштву;
- развој емпатије и разумевања других;
- развој вештина неконфликтне комуникације и размене;
- осећај припадности заједници и одговорности за сопствено природно и културно окружење.

Међутим, да би учешће у културном животу могло да остварује свој еманципаторски и развојни утицај, неопходно је да разнолики културни садржаји буду доступни различитој публици. Како се види у резултатима теренског истраживања, културна партиципација се осетно смањује како се место боравка удаљава од центра општине. Такође, честа баријера за партиципацију у култури је непријатност и осећај неприпадања културним дешавањима и просторима, што се може приписати неразвијености културних навика и неједнаком приступу образовању. Велики број грађана пожелео је већи број културних дешавања, нарочито радионичког типа, у оквиру којих ће имати активнију улогу.

На путу ка равноправном и разноликом учешћу свих грађана и грађанки у културном животу неопходно је учинити културне и уметничке садржаје приступачнијим на неколико начина. Најпре, неопходно је уклонити физичке баријере, односно учинити да физички приступ културним просторима и садржајима буде обезбеђен за све грађане и грађанке, без обзира на њихова ограничења и потребе у погледу кретања и сензорног доживљавања културних садржаја. Потом, важно је уклонити географске баријере и учинити да културни садржаји буду доступни свим грађанима и грађанкама без обзира на њихово место пребивалишта - како кроз просторну децентрализацију културне понуде тако и кроз развијање јавног и доступног транспорта. Понуђачи културних садржаја такође би требало да буду осетљиви на финансијске баријере са којима се среће потенцијална публика и да уложе напоре да се те баријере превазиђу различитим погодностима, попустима и програмима волонтирања. Коначно и најзахтевније, слободно учешће у културном животу подразумева постојање развијене и задовољене културне потребе; односно да се грађани и грађанке осећају позвано, пријатно и довољно компетентно да као публика, или као ствараоци, учествују у културним дешавањима.

Поменуте баријере, шире гледано, производе не само проблем приступа култури, већ доприносе репродукцији друштвених разлика, подела и неједнакости. Уклањање наведених баријера и подстицање културне партиципације подразумева континуирано грађење друштвено осетљивих, компетентних културних организација и установа које активно промишљају стратегије интерпретације и рецепције својих програма од стране различитих група, укључујући и оне које се налазе на маргини друштва.

Имајући у виду наведене користи и препреке за учешће у културном животу, стратешко опредељење општине је да подстиче све културне актере који настоје да превазиђу различите баријере за културну партиципацију и развију културне потребе и навике различитих група грађана и грађанки.

Едуковати, оснажити и укључити грађане у процесе стварања, ревитализације и очувања културне баштине.

Наслеђе представља скуп вредности, који је другачији за сваког грађанина и грађанку. Комуницирање значења и вредности, и истицање разноликости личних идентитета везаних за наслеђе важни су у његовом оживљавању и приближавању свакодневном животу грађана. Да би знали да га поштују и активно користе уз свест о нужности пажљивог поступања, неопходно је активно радити на едукацији, првенствено школске деце и младих, у вези са наслеђем, његовим званичним, историјском наративима, али и личној историји знаменитих или мање познатих грађана.

Потребно је успоставити директнију и континуирану сарадњу између установа заштите, удружења грађана и образовних установа, ради учења о наслеђу, али и коришћења наслеђа у оквиру школских курикулума, од нивоа основне школе до факултета. Важно је да едукација буде "жива" и динамична, да људе укључује у креирање различитих садржаја и да подстиче стваралачки и промишљајући однос према наслеђу. Пројекти који, поред приче о наслеђу, укључују волонтеризам грађана, рад и стваралаштво на терену, значајни су из разлога стварања везе са баштином, проширивања опсега баштине и могућности комбиновања материјалне и нематеријалне баштине и њихове савремене интерпретације. Тако општина подстиче и охрабрује програме и пројекте који се баве културним наслеђем и теже да активно укључе грађане и грађанке у процесе истраживања, интерпретације, заштите и одговорног коришћења културног наслеђа.

10. ПРОБЛЕМИ И ИЗАЗОВИ НА КОЈЕ ОДГОВАРА СТРАТЕГИЈА

Комплексни и разнолики изазови са којима се срећу наведени актери у култури захтевају аналитички, системски, дугорочни и кохерентни приступ планирању и подстицању културног развоја. Они такође подразумевају спремност на стално промишљање постојећих и увођење нових принципа и приступа вођењу културне политике, који у овом тренутку обухватају партиципативност, вођење дијалога и сарадњу. Стратегија тежи да обезбеди управо претпоставке за овакав рад општинске управе и других актера.

С тим циљем, процес стратешког планирања отпочео је идентификацијом кључних проблема са којима се срећу актери у култури, али и публика, кроз теренско истраживање, састанке и радионице са представницима и представницама установа, организација и иницијатива у култури (више у делу "Методологија"). У оквиру ових процеса, издвојени су следећи кључни проблеми:

- непостојање јасних основа и праваца културног развоја (укључујући непостојање стратегије или планова културног развоја), као ни референтног оквира за разумевање улоге и значаја подршке и финансирања културне и уметничке делатности унутар јавне политике;
- недовољно транспарентно и партиципативно доношење одлука у области културне политике, које подразумева недовољно учешће разноликих актера и обавештеност јавности о одлучивању у погледу капиталних инвестиција у култури, одабира пројеката за суфинансирање, одабира комисија и радних тела и друго;
- недовољна сарадња унутар области културе (нпр. јавне и цивилне организације, или наслеђе и савремено стваралаштво, или културе националних мањина и већине), као и сарадња области културе са другим друштвеним областима (туризам, млади, образовање, привреда...);
- постојање препрека за културну партиципацију и неједнак приступ културним садржајима великог броја мањинских и маргинализованих група, као и грађана и грађанки којима централизована културна инфраструктура из било ког разлога није доступна;
- превелика фокусираност на презентацију културних садржаја који настају у другим срединама и недовољна подршка локалном стваралаштву;
- недостатак основних ресурса за рад ванинституционалних актера, као и бројни просторни и кадровски проблеми јавних установа;
- недовољно присуство уметника и уметница, као и локалних садржаја, на међународној културној сцени.

Ови специфични проблеми поља културе обликовали су целокупан приступ стратешком планирању, укључујући методе и процес израде Стратегије, одабир стратешких праваца и опредељења, предложена решења и начине контроле, мониторинга и имплементације

11. МЕТОДОЛОГИЈА

Методологија коришћена у изради Стратегије културног развоја општине Лапово је стандардизована методологија стратешког планирања локалног развоја, у којој је коришћен интегрисани приступ, заснован на следећим принципима:

- Поштовање идентитета и промоција културног диверзитета мултинационалне средине
- Развој интеркултуралног дијалога
- Поштовању слободе изражавања, мишљења и удруживања
- Подршка креативности
- Промоција партиципације у култури и демократизација културе

Такође, као интегрисани процес планирања Стратегија културног развоја се бави и питањима социјалног укључивања, информационог друштва и заштитом животне средине.

Стратегија културног развоја општине Лапово је секторска стратегија и као таква одређује кључне правце развоја, циљеве и мере релевантне за све сегменте културе. Кључни разлози за покретање процеса израде Стратегије културног развоја су:

- промовисање културног благостања на територији општине
- координисање активности свих кључних актера у осмишљавању и спровођењу културних
- процеса у складу са ширим циљевима општине
- успостављање хоризонталне и вертикалне сарадње између свих битних актера у културном пољу општине Лапово
- промовисање партиципативног приступа у процесу планирања културног развоја кроз креативно изражавање у атмосфери дијалога
- унапређење веза са осталим сферама локалне самоуправе у циљу повећања могућности за развој партнерства и финансијске подршке.

Методологија израде стратешког документа заснива се на примени научног метода функционалне стратешке анализе, као основе за дефинисање стратегије развоја. У првом делу стратешког документа извршена је анализа унутрашњих фактора културног система општине анализа кључних актера, као и ресурса са којима располажу. Такође је урађена анализа инструмената које доносиоци одлука користе у вођењу локалне културне политике.

Такође, приликом стратешке анализе користили смо SWOT анализу, као једну од најчешће примењиваних техника. SWOT анализа обухвата како унутрашње, тако и спољашње факторе који се тичу комплетног друштвено-економског окружења, у оквиру којег треба да се имплементирају усвојене политике културе.

Тек након завршетка стратешке анализе, а на основу оцене тренутног стања у локалној заједници, приступили смо креирању плана развоја кроз дефинисање визије, стратешких приоритета, циљева и мера. Конкретизацију мера потребно је спровести у акционом

плану, у оквиру којег смо идентификовали кључне активности за даљи развој културе у нашој општини. Све планиране активности из Стратегије развоја културе општине Лапово су повезане са реалним изворима финансирања.

Процес израде стратешког документа обухватио је следеће фазе:

- Припремне активности неопходне за спровођење процеса стратешког планирања
- Анализа тренутне ситуације у локалној заједници (анализа ресурса и SWOT)
- Формулисање стратегије (визија, приоритети, циљеви)
- Акционо планирање
- Дефинисање структура и процедура за имплементацију
- Дефинисање процеса мониторинга и евалуације

Током процеса израде Стратегије, у оквиру свих фаза примењен је партиципативни приступ, који је обезбедио учешће стручне и шире јавности у доношењу одлука везаних за стратешки документ.

12. ПРИНЦИПИ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија је усклађена са основним развојним трендовима и принципима на којима почивају савремене културне политике у свету, у које спадају:

- схватање културе као јавног добра и право на културу као основно људско право;
- препознавање културних актера као важних чинилаца који значајно доприносе општем друштвеном развоју;
- вођење културне политике на транспарентан и партиципативан начин, уз учешће великог броја културних актера;
- формулисање и вођење културне политике на основу чињеница;
- поштовање специфичности ресурса културе и секторске припадности актера (јавни, приватни, цивилни);
- схватање да су стратешко опредељење, дугорочност и кохерентност предуслови за квалитетно вођење културне политике;
- схватање да демократска и прогресивна културна политика подразумева спремност на увођење нових метода и принципа рада и доношење нових институционалних и процедуралних решења.

13. ЗАДАЦИ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија као документ настоји, пре свега, да усклади постојеће механизме и инструменте културне политике са потребама актера у култури и грађанима/грађанкама и да понуди решења за уочене проблеме. Задаци Стратегије су да:

1. препозна и дефинише приоритетна стратешка усмерења, као и кључне проблеме и правце решавања сваког од њих;
2. дефинише основне дугорочне правце културног развоја општине, усклађене са другим релевантним друштвеним и политичким областима;
3. одреди приоритетне јавне интересе у пољу културе;
4. одреди инструменте остваривања тих интереса и препозна актере у области културе и другим областима, који доприносе остваривању тих интереса;
5. одреди начине праћења, евалуирања и усклађивања стратешког деловања са актуелним потребама кључних актера.

14. СВОТ АНАЛИЗА

SWOT анализа је рађена на основу извршене анализе стања и перспектива у различитим сегментима и областима културе и културне делатности у општини Лапово.

Ова врста анализе омогућава прегледан увид у унутрашње и спољашње околности у којима се одвија делатност културе и културних институција.

У општини Лапово постоји одређени број актера који су укључени у организацију и спровођење културних и сродних активности и програма. Многи програми и манифестације имају епитет традиционалних.

Најизраженији проблеми, чије решавање је предуслов за било какву озбиљнију активност, јесте проблем радног и смештајног простора, односно њихова неадекватност, стање, намена.

Такође, ослањање на примарно општински буџет у финансирању програмских активности представља ограничавајући фактор. У том смислу потребно је створити услове да се искористе могућности које се нуде кроз програме и фондове како Европске уније, тако и билатералних донатора

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<p>Заједнички елементи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сарадња установа културе са школама у организацији и реализацији програма • Традиционалне, препознатљиве манифестације • Развијен волонтерски рад у организацијама и интересовање за волонтерски рад • Све веће чланство деце и младих у културним установама • непокретна културна добра под заштитом – споменици културе, археолошка налазишта, јавни споменици • Људски ресурси- млади који похађају уметничке школе и лица са академским образовањем у области културног стваралаштва • Остварена партнерска сарадња на заштити непокретних културних добара • Стечена искуства на реализацији пројеката • Стабилан извор финансирања културе <p>Специфични елементи:</p> <p>Библиотеке:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Све испитане основне школе, као и средња школа поседују библиотеке • Све школске библиотеке организују пратеће програме <p>Хор:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијена сарадња на локалном, регионалном, националном и 	<p>Заједнички елементи:</p> <p>Стање објеката културе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лоше стање радног и смештајног простора • Неадекватни изложбени простори • Нерешени имовинско-правни односи <p>Финансирање:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали број извора финансирања, делатност већине организација у култури се већином ослања на локални буџет <p>Програмске активности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Нема истраживања потреба корисника • Нема нових програма, настављају се стари, а нови јесу истородни садржаји • Нема евалуација садржаја <p>Партнерства и пројекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мали број пројеката у области културног стваралаштва у партнерству са институцијама из других сектора и самосталним уметницима <p>Специфични елементи:</p> <p>Библиотеке:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Неадекватни безбедносни и хигијенски услови градске библиотеке • Мали фонд литературе на страним језицима • Непостојање књига за слепе и слабовиде • Непостојање електронских књига • Нема јединственог електронског

<p>међународном нивоу</p> <p>Музеји/јавне збирке:</p> <ul style="list-style-type: none"> организује и програме који су намењени старијој популацији <p>Образовне установе:</p> <ul style="list-style-type: none"> Све образовне установе активно реализују секције у области културног стваралаштва Разноврсност културних програма који се организују у и ван објеката <p>КУД-ови и удружења грађана:</p> <ul style="list-style-type: none"> Релативно стабилан број и чланство КУД-ова Традиција и репутација КУД-ва Снажна сарадња КУД-ова на локалном, регионалном и међународном нивоу Снажна сарадња са школама Пројекти реализовани од стране удружења, у партнерству са установама из других сектора Сви КУД-ови и удружења су организатори макар једне манифестације <p>Манифестације:</p> <ul style="list-style-type: none"> Разноврсна понуда манифестација Број посетилаца манифестација Развијена сарадња на међународном нивоу 	<p>регистра</p> <ul style="list-style-type: none"> Немогућност организовања обимнијих и комплекснијих програма Слаба техничка опремљеност јавне и школских библиотека <p>Образовне установе:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ниједан пројекат у области културног стваралаштва у партнерству са институцијама из других сектора Само један објекат прилагођен особама са инвалидитетом КУД-ови и удружења грађана: Руководиоци/чланови половине испитаних кудова/удружења нису похађали едукативне програме Слаба сарадња КУД-ова на националном нивоу Слаба оцена просторија у којима се организују програмске активности Нерешени имовинско-правни односи Слаба инвестициона улагања у простор <p>Манифестације:</p> <ul style="list-style-type: none"> Нема нових програма, настављају се стари Слаба сарадња на националном нивоу Слаба сарадња са најближом Туристичком организацијом
ШАНСЕ	ПРЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> Доношење националне стратегије развоја културе којом би се дефинисали национални циљеви и приоритети републички и фондови ЕУ којима се финансирају пројекти културе Стимулисање алтернативних извора 	<ul style="list-style-type: none"> Недоношење националне стратегије и акционог плана развоја културе Честе политичке промене Урушавање културе и вредности због политичких и економских интереса; Слабљење и нестанак

<p>финансирања</p> <ul style="list-style-type: none"> · Укључивање волонтера · Обуке волонтера и запослених за писање пројеката · Развој заједничких програма-мултиактерски приступ · Увођење јединственог електронског регистра културних добара и услуга општине · Успостављање комуникације и сарадње између локалне самоуправе и институција и појединаца који се баве културом · Идентификовања културних потреба грађана путем анкета, округлих столова итд., односно унапређење канала комуникације са конзументима културних садржаја · Перманентан и стратешки рад на креирању културних програма · Бољи маркетинг културних дешавања · Укључивање медија као сталних партнера у процес афирмације културних вредности и анимирања публике · Програми културне сарадње на регионалном и међународном нивоу · Интернационализација и сарадња са установама културе из окружења, · Веће укључивање рањивих група · Наградни конкурси за децу и младе као подстицај афирмације позитивних вредности · Решавање имовинско-правних односа · Повећање улагања у обнављање техничке опреме и набавка нове 	<p>нематеријалног културног наслеђа релевантног за културни туризам</p> <ul style="list-style-type: none"> · Недовољна мотивација, инертност запослених у институцијама културе за преузимање иницијативе и за искоришћавање отворених могућности за промоцију/унапређење културе · Незаинтересованост за укључивање волонтера · Прихватање постојећег стања · Недовољна заинтересованост надлежних у локалним самоуправама · Недостатак средстава за финансирање културне делатности · Нерешени имовински-правни односи · Промене у стиловима живота младих људи који не подразумева учешће у културном животу заједнице
--	--

15. МИСИЈА

Створити услове у области културе који ће омогућити заштиту и подршку постојећим ресурсима, као и њихово унапређење и стварање нових актера и садржаја доступних свима.

16. ВИЗИЈА

Општина Лапово је средина која подстиче културни живот, задовољава културне потребе својих становника, доприноси јачању осећања заједништва и културног идентитета и развија се кроз сарадњу са домаћим и међународним актерима.

17. ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ

- Поштовање људских права, културног диверзитета и различитих вредности;
- Подстицај креативности у културном изразу;
- Посматрање културе као једног од средстава за унапређење економског развоја заједнице;
- Одсуство националне, полне, старосне дискриминације;
- Препознавање значаја и потребе узајамне сарадње актера из свих сектора на локалном, регионалном, националном и међународном нивоу;
- Јачање и промоција креативности и учешћа у културном животу заједнице – активизам;
- Унапређење људских и финансијских ресурса за развој културе;
- Оснаживање политике и праксе у правцу јачања и очувања културног наслеђа (материјалног и нематеријалног) и промоције културних делатности;
- Подржавање разноликости организација које креирају културне садржаје и који промовишу културу и културне вредности;
- Економска валоризација културних добара и активности – културни туризам;
- Мултикултурализам и интеркултурални дијалог уз пуно уважавање културних разлика (Европа 2020 и Дунавска стратегија);
- Дигитализација –online доступност културних садржаја, повезивање уметника и сл. (у складу са Европа 2020 циљем).

18. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЦИЉЕВИ У ОБЛАСТИ КУЛТУРНОГ РАЗВИТКА

Основни циљ Стратегије развоја културе општине Лапово. огледа се у креирању предуслова за системски развој и унапређење културних ресурса и иницијатива, актера у култури и њиховој промоцији.

Стратегија је заснована на принципу укључивања свих релевантних локалних актера у култури, носиоца кључних културних ресурса у евидентирање културних добара, као и у дефинисање стратешких праваца и циљева њеног даљег развијања.

Такође, стратегија је заснована на постојећим локалним снагама уз ослањање на могућности које се нуде у окружењу са циљем отклањања свих баријера, како унутрашњих, тако и оних које долазе са других нивоа. Стратегија доприноси успостављању механизма ефикаснијег управљања и планирања, као и процене ефеката и значаја предузетих активности, а у односу на планиране исходе за унапређење развоја културе у локалној заједници.

Основни изазови у Општини могу се груписати у неколико кључних сегмената:

- Неадекватност институционалне и физичке инфраструктуре,
- Људски ресурси који су ангажовани у сектору културе не поседују довољна знања и вештине за комплексније наступе ка страним изворима финансирања,
- Недовољна сарадња и синхронизација актера културе на локалном, регионалном, националном и међународном нивоу,
- Неиновативни садржаји,
- Непостојање адекватне аналитичке базе, дигитализованих културних садржаја, као и канала комуникације са корисницима како би се понуда креирала на основу тражње и како би култура допринела социјалној кохезији.

Улога локалне самоуправе у развоју културе општине Лапово:

- Да буде катализатор културних процеса, односно да охрабри укључивање целе заједнице у планирање развоја и учествовање у културном животу општине,
- Да дели одговорност за планирање и доношење одлука од значаја за развој културе општине и да подстиче партиципацију грађана у формулисању, спровођењу и евалуацији јавних политика у култури,
- Да се стара о очувању и трајању материјалног и нематеријалног наслеђа заједнице,
- Да признаје културне потребе и захтеве које износе појединци и организације општине, укључујући актере у области културе и остале грађане,
- Да користи експерте у истраживању и развоју културних политика и културног менаџмента,
- Да интегрише аспект културе у све аспекте планирање развоја општине,
- Да учествује у евалуацији резултата у спровођењу стратегије културе.

За спровођење активности на реализацији постављених циљева, било је неопходно успоставити чврсту институционалну структуру и тело које укључује како представнике локалне администрације, тако и представнике кључних институција и актера у култури.

Из тог разлога, формиран је Савет за културу у чијој је надлежности, између осталог, одржавање и унапређивање односа сарадње са надлежним институцијама и установама из области културе и предлагање мера за унапређење културе на локалном нивоу.

Стратегија покрива период од пет година и поставља два стратешка циља развоја културе у општини Лапово, који почивају на следећим принципима:

- Стратегија развоја културе и културне политике морају да промовишу креативност у свим својим формама, да омогуће приступ културним садржајима свим грађанима без обзира на пол, националност, старост, ментално и физичко стање;
- Наглашавање потребе да се поред културног диверзитета и плурализма, уважавају универзалне вредности;
- Уважавање регионалних, националних и европских развојних циљева и оквира;
- Промоција међународне културне сарадње;
- Јачање осећања културног идентитета и осећања припадности;
- Уважавање реалног стања материјалних, људских и институционалних ресурса културе;
- Коришћење потенцијала за унапређење културних ресурса;
- Указивање на начине на које се ограничења у развоју културе и друштва уопште могу превазићи;
- Посматрање културе као димензије укупног развоја локалне заједнице;
- Увезивање културе и развоја, поштовање културног идентитета, толеранција према културним разликама, социо-економска једнакост;
- Јачање учешћа грађана у културном животу;
- Омогућавање свим појединцима и установама да иницирају и да учествују у културном животу заједнице.

Општи циљ: Развој, промоција и унапређење културног живота општине Лапово

Кључно питање 1: Однос према културном наслеђу и питање физичке и институционалне инфраструктуре у области културе.

Активности већине актера у култури спроводе се у објектима који не одговарају стандардима и критеријумима своје намене.

Стање градске библиотеке и њених огранака у одређеној мери задовољава националне стандарде за обављање библиотечко-информационе делатности. Библиотеке као главни носиоци културе које обезбеђују услове за конструктивно и квалитетно коришћење слободног времена за све генерације не могу да обављају своју функцију ако се не реше питања задовољавања библиотечких стандарда

Сарадња установа и удружења у чијој је надлежности културна баштина није системска и координисана, недостаје њихово континуирано удруживање и заједничко наступање у пројектима и програмима.

Такође, важан проблем су и нерешени имовинско-правни односи.

Стратешки циљ 1: Заштита културног наслеђа и унапређење физичке и институционалне инфраструктуре у области културе као основа за развој и интегрисање културе у целокупан развој општине.

Довођењем стања објеката у којима се реализују активности од значаја за културни живот заједнице у функцију која одговара њиховом друштвеном значају, омогућава се одвијање културног живота свих узрасних категорија и категорија корисника културе, тако да оне пружају услове за конструктивно и квалитетно коришћење слободног времена за све генерације.

У првом реду неопходно је идентификовати, систематизовати, евидентирати, вредновати и документовати податке о просторном и техничко-технолошком стању објеката у којима се реализују активности културе који су у активној употреби, и извршити процену могућих трансформација и развоја. Поред тога, потребно је израдити и јединствени регистар културне баштине.

Да би се обезбедио системски приступ развоју културе, нужно је постојање тела које ће преузети улогу модератора и повезивати све институције и актере културе (Савет за културу), дати му формалну тежину, а њене иницијативе и предлоге подићи на виши ниво обавезности.

Поред тога, мора се радити на успостављању системске сарадње институција и удружења која делују у области културе и сродних области. На тај начин омогућава се лакши приступ алтернативним изворима финансирања, креирање програма културе који ће бити већег обима и који ће обухватити шире аспекте богате културне и историјске понуде.

Такође, заједнички приступ омогућава очување нематеријалног, духовног културног наслеђа са свим специфичностима мултиетничке, милтикултуралне и мултиконфесионалне средине.

Мере:

- 1.1. Презервација објеката и предмета из поставке,
- 1.2. Подршка очувању нематеријалног културног наслеђа,
- 1.3. Адаптација просторних капацитета културе и привођење намени,
- 1.4. Туристичка и економска валоризација културних ресурса

Кључно питање 2: Позиционираност културног живота општине у ширем контексту и сарадња на свим нивоима.

Недовољан број лица запослених у установама културе, ограничене могућности стручног усавршавања у погледу иновативнијих приступа креирању културне понуде, као и у погледу привлачења средстава из разноврсних извора финансирања културних активности проблеми су који за последицу имају мањак иницијативе и иновативности и неговање некритичног односа према постојећем стању. Такође, утврђена је и недовољна координација и сарадња субјеката у култури и недовољно интензивна међународна сарадња која се огледа у малом броју реализованих програма.

Стратешки циљ 2: Обезбеђивање услова за јачање позиције и улоге културе у друштвеном животу општине Лапово и ширем окружењу.

Ти услови подразумевају креирање иновативнијих програма и културних садржаја и проактивнијег наступа према екстерним изворима финансирања културе.

Стварање услова да култура у потпуности врши своју улогу, да обезбеди боље услове живота и стандарда, понуди услове за квалитетно коришћење слободног времена, обезбеди очување културних ресурса и културних различитости, зависи у великој мери од људи који се њоме баве, њихове мотивације али и компетенција и могућности да раде на себи и својој експертизи. У досадашњем раду, већина актера се ослањала на локалне изворе финансирања, док су регионална и међународна сарадња, као и наступи ка екстерним донаторима били спорадични.

Мере:

- 2.1. Успостављање канала комуникације између корисника и креатора културних садржаја,
- 2.2. Развој култура националних заједница, мултикултуралности и интеркултурног дијалога,
- 2.3. Унапређење људских ресурса у култури,
- 2.4. Унапређење међурегионалне и међународне координације и сарадње и приступ ширем спектру извора финансирања пројеката у култури

19. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА, МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА

Имплементацију Стратегије развоја културе општине Лапово пратиће два интегрална поступка, мониторинг (праћење) и вредновање (евалуација). Добре технике праћења и вредновања допринеће квантификавању исхода, анализи поступака, осмишљавању корака за унапређење и усклађивање стратегије.

Праћење и вредновање омогућиће увид у ток спровођења стратегије, при чему се на тај начин оставља простор за уочавање евентуалних грешака и предузимање конкретних акција за њихово превазилажење.

Како би се вредновао степен реализације стратегије, дефинисан је план њеног спровођења, при чему је са посебном пажњом успостављен механизам за његово праћење, који се огледа кроз формулисане индикаторе за сваки стратешки циљ и меру.

У току имплементације стратегије, потребно је одговорити на следећа питања:

- Да ли су подаци у ситуационој анализи још увек актуелни?
- Да ли су елементи у SWOT анализи и даље валидни?
- Да ли су неке од идентификованих претњи отклоњене и да ли су се појавиле нове?
- Који пројекти из дефинисаног оквира мера и циљева су реализовани и у којој мери?
- Да ли су индикатори и даље валидни?
- Да ли су циљеви одрживи и да ли их треба модификовати?
- Да ли функционише оперативна структура за спровођење пројеката и сл?

Мониторинг (праћење) је непрестани процес прикупљања информација преко дефинисаних индикатора за мерење напретка у реализацији стратешких циљева, односно мера. Наведени процес обезбеђује да се ограничена средства за развој културе искористе на најефикаснији начин. Он се усредсређује на испуњавање планираног и обавља се континуирано, при чему се прати реализација пројеката и идентификују се успеси и проблеми. На основу резултата мониторинга, прикупљених података, информација и извештаја, анализира се извршавање пројеката у оквиру дефинисаних циљева, односно мера.

У процес мониторинга треба да буду укључени сви актери укључени у имплементацију пројеката, представници општинске управе, као и актери у културном животу општине.

Вредновање (евалуација) се надовезује на мониторинг и неопходно је да се спроводи на почетку (ex ante), на средини (on going) и на крају периода за који је стратегија дефинисана (ex post).

Евалуацију стратегије је потребно спроводити једном годишње, при чему је неопходно реализовати и евалуацију на половини периода реализације, као и на крају. Приликом дефинисања саме стратегије, подносиоци пројекта су извршили ex-ante евалуацију, што

оставља простор за реаговање у случају потребе за редефинисањем циљева, мера и пројеката.

Евалуација Стратегије развоја културе општине треба да се заснива на праћењу финансирања стратешких циљева у контексту предвиђених улагања и надзора надлежних институција за њихово спровођење. С обзиром на карактеристике и садржаје извештаја, као што је већ напоменуто, потребно је спроводити их на годишњем нивоу како би се омогућио комплетан увид и праћење целокупних активности предвиђених стратегијом